

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2021

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

Ej, hora, hora

Ej, hora, hora, zelená hora, hora zelená,
kto na mňa do tej horičky, hory,
kto na mňa volá?
„Volá, volá, kdeže si toľko?
Už zapadlo za hory slnko.
Čakám na Teba, holúbok milý,
už mi je smutno.“

Nečakaj milá, frajerka moja,
ja nemôžem prísť.
Stretil som laňku, ušla do jarku,
musím na ňou ísť.
„Až ju v jarku večer ja nájdem
potom ešte za Tebou prídem,
čakaj ma milá, nôcka je dlhá,
pri Tebe budem.“

Po hore striehnem, ani sa nehnem,
zazriem horára.
Laňku tam nechám, pušku zakopem,
ujdem do hája.
„Ak sa z hájka, role, dostanem,
potom ešte za Tebou prídem.
Čakaj ma milá, nôcka je dlhá,
Pri Tebe budem.“

Ludia pre lesy, lesy pre ľudí

4. Cena profesora Korpeľa

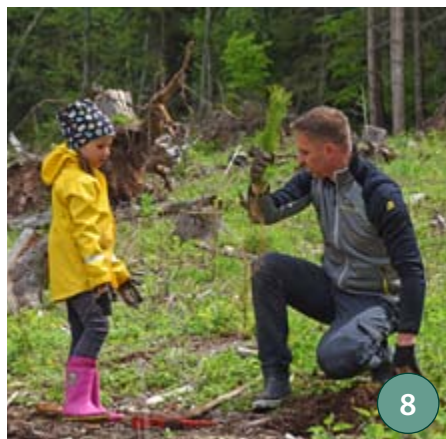
7. mája 2021 bola udelená Cena prof. Štefana Korpeľa nášmu kolegovi Pavlovi Dendysovi, ktorý počas viac ako tridsaťročnej praxe s uplatňovaním zásad PBHL na území Lesnej správy Paráč zastavil rozpad smrečín.

4. OZ Šaštín ma nové vedenie

Koncom apríla bol do funkcie vedúceho OZ Šaštín menovaný Ing. Martin Mokrň, čím sa skompletizoval zoznam 25 menovaných riaditeľov OZ.

5. Lesná škola Levice

Prípravy projektu prestavby archívu na lesnú školu začali už v roku 2013, no svojho slávnostného otvorenia sa dočkala až 1.6.2021 (na deň detí) síce už v rámci voľnejších, ale predsa organizátorom ruky zväzujúcich, pandemických opatrení.

6. Lesníci otvárali studničky

Desiatky rokov sa lesníci viac či menej intenzívne starajú o udržanie, budovanie či obnovu studničiek vo svojej pôsobnosti a tento rok sa ich oficiálne podarilo otvoriť počas medzinárodného dňa otváranie studničiek 31. mája na OZ Sobrance a OZ Topolčianky.

7. Na „sviatok práce“ pracovne

Nadšenie ich spojilo a privedlo k tomu, že prvý máj oslávili oplatením 300 ks stromčekov pod odborným dozorom kolegov z OZ Smolenice.

7. Zasadil som strom

Naši kolegovia z OZ Smolenice a OZ Rožnava urobili všetko preto, aby v rámci projektu Zasadil som strom umožnili žiakom deviateho ročníka vyskúšať si výsadbu lesných drevín na lesných pozemkoch.

8. Milión stromov pre Slovensko

Štátny podnik LESY SR s OZ Moje Slovensko a PEFC Slovensko zvládli počas prvej jarnej výsadby spoločne s darcami sadeničiek stromčekov vysadiť stovky stromčekov, no do milióna ich ešte pár zostalo.

10. Kde je vôľa, je aj cesta

OZ Beňuš prevádzkuje veľký areál dielní, v ktorom jeho zruční kolegovia našli riešenie a zrealizovali aj opravu kolesového traktora typu ZETOR 8145.

11. Vynovená fasáda chaty na Prednom Grúni

Nadšenie pre dobrú vec a ochota zamazať si ruky stačili k tomu, aby zamestnanci OZ Liptovský Hrádok v jedno májové popoludnie spojili príjemné s užitočným a obnovili náter fasády na chate Predný Grúň.

12. Výnimočné deti na výnimočných miestach

Hoci si svoje výlety – odmeny v projekte Zber šípok spoločne s LESMI SR „vzbierali“ už v rokoch 2019 a 2020, pandémia ich za vysnívanými zážitkami pustila až v druhej polovici júna 2021.

13. Prvý potvrdený prípad usmrtenia človeka medveďom

Žiaľ, až vyhasnutý ľudský život musel na Slovensku rozprúdiť debatu o budúcnosti našej najväčšej chránenej šelmy. Život 57-ročného muža z Liptovskej Lužnej vyhasol po tom, čo ho napadol medveď hnedý.

14. Lesná správa Kamenín

Predstavujeme jednu z 11 lesných správ nášho najväčšieho odštepného závodu Levice. Zaujímavosťou je, že časť porastov, o ktoré sa zamestnanci tohto OZ starajú, pestujú na piesočnatom podloží.

16. Smrad na povale horárne

„Pri mojej návšteve východného Slovenska som sa neplánovane vybral po stopách dudka s lesníkom Drahoslavom Dúčom...“ začína rozprávanie náš stály prispievateľ a milovník prírody, Ivan Kňaze.

18. Analýza satelitných snímok

V priebehu rokov 2019 až 2021 náš podnik zapojil do výskumného projektu realizovaného spoločnosťou YMS, a.s., ktorá pre LSR vytvorila a technologicky rozvíja geografický informačný systém ySpatial.

Redakčná rada

Ing. Jozef Bystriansky
Ing. Robert Kiš
Ing. František Fodor
Ing. Július Burkovský
Šéfredaktor:
Mgr. Anna Sliacka, PhD. (as)

Stáli prispievatelia:

Mgr. Lucia Čekovská
Ing. Zdenko Kováč
Ivan Kňaze
Ing. Viliam Stockmann, CSc.
Ing. Martina Velká
Mgr. Marína Debnárová (md)

Grafická úprava:

Ing. Peter Valach

Foto na obálke:

Ing. Zdenko Kováč

Adresa redakcie:

LESY SR, š. p.
generálne riaditeľstvo
Námestie SNP 8
Banská Bystrica
975 66
anna.sliacka@lesy.sk
+421 918 444 218

Každý deň prináša vždy nejaký nový podnet. Zvyčajne chvála a komfort sú predzvestou stagnácie, kým neustále objavujúce sa podnety vo forme nových príležitostí, podnetov, nedostatkov, porúch, či nedotiahnutých vecí, nútia človeka operatívne zasiahnuť avšak dôležitejšie z hľadiska budúceho fungovania je pozeráť sa na skutočnosť s analytickým a koncepčným prístupom.

Človek rastie s úlohami, no nie vždy dokážeme odhadnúť aké sú možnosti nášho rastu. Niekedy je skutočne potrebné radikálne zasiahnuť do procesu a nastaviť veci od samotných základov. A nie je to len v otázke populácie medveďa hnedého, nekontrolovateľnom povoľovaní megastavieb v národných parkoch štátnou ochranou prírody, pri realizácii projektu, či dokonca riadenia spoločnosti, ale tiež v otázke medziľudských vzťahov.

Analýzy občas ukážu nielen aktuálny stav, ale predostrú človeku náhľad z úplne iného uhla, či pozície. V istom bode totižto treba správne veci pomenovať. Až potom sa dá vyčistiť stôl a niekedy je nevyhnutné začať úplne od znova. Zaučať, kým je ešte s kým začínať, pretože zle nastavené smerovanie môže spôsobiť odchod ľudí, ktorí robili maximum, no nestretli sa s pochopením.

Možno pri tomto zamyslení je dobré uvedomiť si slová môjho kolegu: „...kedy pravý a ľavý naskakovač smetiarskeho auta zarobí viac ako lesný inžinier“, a že jediné, čo nás ešte stále motivuje pracovať pre lesy a v lesoch sú vzťahy a kolektív, pretože inak by sme už všetci vykladali tovar alebo stáli za linkou.

Anna Sliacka

20. Čaga

Možno viacerí z nás by ho vôbec nevedeli identifikovať a pritom jeho plodnice môžu mať naozaj výrazné liečivé účinky. Reč je o drevokaznej hube, ktorá sa u nás vyskytuje pomerne často a spoznáte ju pod označením ryšavec šikmý.

21. Lesníctvo a lesy Bosny a Hercegoviny

Lesy a iné lesné pozemky zaberajú až 63% tejto krajiny. Nájdete ich v podobe miernych kontinentálnych lesov, miernych horských lesov a subtropických suchých lesov. Z celkovej rozlohy lesných porastov tvoria 40% hospodárske lesy.

22. Stav Oravského kompososorátu po vzniku Československa

V tomto čísle sa prostredníctvom historickej rubriky prenesieme do obdobia septembra roku 1930, kedy sa na Oravskom kompososoráte konalo významné stretnutie ústredia Československých štátnych lesov a statkov s predstaviteľmi 12 riaditeľstiev z Čiech, Moravy, Sliezska, Slovenska a Podkarpatskej Rusi...

24. Lesnícke osobnosti

Ing. Pavol Železník – po maturite pracoval na Lesnom závode Rajecké Teplice, polesie Fačkov ako technik polesia a od 1.8.1957 nastúpil do opäť premenovanej Strednej lesníckej technickej školy v Liptovskom Hrádku ako učiteľ.

Ing. Július Pelcner – pripomíname si 100 rokov od narodenia lesného inžiniera, ktorý sa orientoval najmä na oblasť kalkulácie nákladov a tvorby finančného plánu, cenovej politiky a pôsobenia diferenciálnej renty v lesnom hospodárstve.

25. Rok v lese

Predstavujeme knihu, ktorá iste učarí nielen malému lesnému bádateľovi, ale svojimi ilustráciami naozaj okúzli aj dospelého čitateľa, ktorý sa možno práve vďaka nej dozvie zaujímavosti o lese, na ktoré už pomaly zabudol.

27. Opravená mapa posluží opäť

Aj také príbehy, ako sú zničené oddychové miesta, či tabule, píše táto doba. No sú aj ľudia, ktorí i na vlastné finančné náklady alebo vo svojom voľnom čase, aj napriek tomu naďalej budujú a opravujú veci, ktoré by mali slúžiť nám všetkým.

28. Divný riad

Julian Watts sa preslávil vytváraním jedinečných predmetov, ktoré stierajú hranicu medzi úžitkom a dekoráciou a ktorých hlavným konštrukčným prvkom sú vlnité krivky starostlivo vyrezávané do dreva prevažne ovocných stromov.

OZ Šaštín

Ing. Martin Mokráň

Riaditeľ OZ Šaštín

Po ukončení výberových konaní na pozície vedúcich jednotlivých odštepných závodov štátneho podniku LESY SR bolo obsadených 24 z 25 pozícií. Koncom apríla bol do funkcie vedúceho OZ Šaštín menovaný Ing. Martin Mokráň, čím sa skompletizoval zoznam riaditeľov odštepných závodov štátneho podniku LESY SR.

Cena prof. Štefana Korpeľa 2021

Cenu prof. Štefana Korpeľa udeľuje Lesnícka fakulta Technickej univerzity vo Zvolene od roku 2018 a v roku 2021 ju opäť získal zamestnanec štátneho podniku LESY Slovenskej republiky. Po tom, ako bolo toto ocenenie v roku 2018 prvýkrát udelené Ing. Miroslavovi Kováčovi, pracovníkovi OZ Prešov, Lesy SR, š.p. a následne v roku 2019 si ju prevzal Ing. Dušan Mikuš, vedúci LS Duchonka na OZ Prievidza, v máji 2021 sme spoznali ďalšieho laureáta. Stal sa ním Ing. Pavol Dendys, zamestnanec štátneho podniku Lesy SR, š.p., OZ Námestovo.

Ing. Pavol Dendys je známy z radov priekopníkov uplatňovania postupov prírody blízkeho pestovania lesa a je jedným zo zakladajúcich členov výboru Pro Silva Slovakia. Počas svojej dlhoročnej praxe dosiahol a stále dosahuje významné výsledky. Je významným propagátorom podsadiet ako nástroja rekonštrukcie smrekových porastov a dôsledne uplatňuje prírode blízke pestovné postupy v smrekových porastoch Oravských Beskýd s cieľom zlepšenia ich ekologickej stability. Ako sa ukázalo, takéto štruktúry smrekových lesov sa vyznačujú lepšou zdravotnou a fyziologickou kondíciou, čím sa zachováva prirodzený biotop hlucháňa hôrneho.

Zo Štatútu Ceny Prof. Štefana Korpeľa za obhospodarovanie lesov v zmysle zásad hnutia PRO SILVA sa dozvedáme nasledovné:

„Prof. dr.hc. Ing. Štefan Korpeľ, DrSc., je vedeckou komunitou Európy považovaný za nestora výskumu pralesov v temperátnych lesoch Európy. Za túto prácu mu bol Zürišskou polytechnikou (ETH Zürich) v roku 1992 udelený čestný vedecký titul dr.hc. Poznatky z tohto výskumu uplatňoval pri praktických postupoch v pestovaní lesov. V rámci výchovy mladých lesných porastov vypracoval nové metódy výchovy mladín a nové prebiekové postupy so zreteľom na prvky racionalizácie. Bol autorom alebo spoluautorom početných smerníc, koncepčných materiálov, expertíz zameraných na riadenie a usmerňovanie lesníckej činnosti v oblasti pestovania lesa. Prednášal na mnohých závodných školách práce na lesných závodoch a výrazne sa podieľal na usmerňovaní pestovnej činnosti v lesoch Slovenska. Bol jedným z iniciátorov vzniku hnutia Pro Silva, ktoré bolo založené v roku 1989 v Slovinsku. Ako hlavný priekopník týchto myšlienok sa zaslúžil o zakladanie objektov Pro Silva v lesoch Slovenska.“

Dekan lesníckej fakulty udeľuje Cenu prof. Štefana Korpeľa lesníkom, obhospodarovateľom alebo majiteľom lesov za:

- vynikajúce výsledky dosiahnuté pri obhospodarovaní lesov v zmysle zásad Pro Silva,
- za prácu pri prezentácii a propagácii štruktúr týchto lesov,
- za zodpovedný a príkladný postoj a vzťah ku zvereným, takto obhospodarovným lesom pre nasledujúce generácie

„**Táto cena je ocenením nielen mojej práce a práce mojich kolegov, ale aj našich predchodcov v dlhodobom procese obhospodarovania lesov. Súčasne je podakovaním všetkým pracovníkom, ktorí v lese fyzicky pracujú, bez ktorých by sa toto spoločné dielo nepodarilo,**“ uviedol pri preberaní ocenenia Pavol Dendys, ktorý na Lesnej správe Paráč pracuje už 32 rokov.

Prajeme veľa zdravia a pracovných úspechov.

LESU ZDAR!

-as-

LESY SR otvorili prvú lesnú školu na Slovensku

Lesná škola, ktorá vznikla v Leviciach v rámci cezhraničnej spolupráce s Maďarskom, zatiaľ nemá na Slovensku obdobu.

Hoci jej oficiálne otvorenie trochu odialila pandémia koronavírusu i neplánované stavebné opravy, Lesná škola Levice je v týchto dňoch konečne realitou. Jej prevádzka bola oficiálne spustená v symbolickom termíne – 1. júna – kedy oslavujú svoj sviatok všetky deti.

Unikátny projekt lesnej školy, podporený európskymi zdrojmi z Programu spolupráce Interreg V-A Slovenská republika – Maďarsko, ponúka jedinečné zážitkové učenie o lese a lesníctve. Hlavnou myšlienkou projektu je zvýšiť príťažlivosť, a tým aj návštevnosť prihraničného regiónu, s cieľom zlepšenia environmentálneho povedomia a prírodovednej gramotnosti mladej generácie prostredníctvom vzdelávania realizovaného odborníkmi – lesnými pedagógmi.

V rámci cezhraničného projektu LESOV SR s maďarskými lesníkmi z IpolyErdő, ktorý niesol názov „Lesníci pre zvýšenie environmentálneho povedomia verejnosti“ sa na slovenskej strane hranice vybudovala unikátna lesná škola v Leviciach, v Somoskő na maďarsko-slovenskom pohraničí sa zase dobudovalo návštevnícke centrum a lesná škola.

Celkový rozpočet projektu bol 1.438.788,96 € (z toho pre LESY SR, š.p. 723.011,04 €), využitých partnermi nakoniec bolo 1.391.541,19 € (t.j. 96,72%). Projektová podpora z Európskeho fondu regionálneho rozvoja predstavovala 1.182.810,01 €. Na slovenskej strane sa v rámci projektu celkom prefinancovalo 701.495,52 €, z toho približne 595 tis. € na vybudovanie Lesnej školy OZ Levice. Okrem toho boli financované aj ďalšie aktivity projektu, ako výmenné pobyty pre deti, vyškolenie nových lesných pedagógov, exkurzia po maďarských lesných školách či didaktické pomôcky. Udržateľnosť celého projektu je päť rokov.

V ponuke Lesnej školy Levice je množstvo výukových programov, ktoré sú pri-

sposobené veku účastníkov – od žiakov materských škôl až po stredné školy. K dispozícii sú tiež programy pre deti so špeciálnymi vzdelávacími potrebami. Škola zatiaľ poskytuje programy bezplatne, dva dni v týždni. Samozrejmosťou je sprievod vyškoleného lesného pedagóga počas výuky. Bližšie informácie, ako aj rezervačný systém s ponukou programov je možné nájsť na samostatnej webovej stránke lesnej školy (<https://forestschools.eu/>).

Hoci prioritne sú nové priestory levickej lesnej školy určené pre vzdelávanie o lese, je možné ich využiť tiež na výučbu prírodovedných predmetov, výtvarnú výchovu či tvorivé dielne. Pre dospelých sa tu zase plánujú organizovať besedy s odborníkmi na tému lesa či životného prostredia. Do budúcnosti sa uvažuje tiež o využití priestorov aj pre iné organizácie na školenia, konferencie a ďalšie aktivity.

Výučba v Lesnej škole Levice funguje na základe názorných pomôcok a modelov, praktických prác v dielni, hmatových a vizuálnych ukážok povrchov alebo vzoriek prvkov lesa. Vedúca lesnej školy Slávka Pavlová dopĺňa: „Deti môžu ohmatať prírodný materiál a pracovať s ním. Kreslia-

reň je prispôbená aj na používanie laserovej strelnice. V konferenčnej miestnosti sa tiež budú môcť vyučovať prírodovedné predmety. V poznávacej miestnosti je les v rôznych formách – ako sú stopy zvierat, listy, zbierky chrobákov či motýľov, šišky a rastliny.“

Objekt so svojou vnútornou úžitkovou plochou viac ako 1.000 m² ponúka priestory pre diorámy, tvorivú dielňu, kresliareň, halu stromov, poznávaciu a náučnú miestnosť spolu s terasou.

V exteriéri obklopilo lesnú školu miniarborétum s najčastejšími druhmi drevín a krov slovenských lesov, vybudoval sa tu altánok a celý areál je doplnený informačnými panelmi. Pred lesnou školou vznikol zelený chodník s drevenými prvkami pre hry a oddych nielen detských, ale aj dospelých návštevníkov.

„Lesná škola OZ Levice“ zaujme svojím inovatívnym poňatím, umiestnením priamo v meste a prinesie okrem prvkov vizuálneho pozorovania a poznávania aj možnosti rozvoja praktických zručností. A to je v dnešnej dobe, zdá sa, veľmi dôležité.

Mgr. Marína Debnárová
Mgr. Lucia Čekovská

Lesníci otvárali studničky

Lesníci zo štátneho podniku LESY Slovenskej republiky sa v posledných rokoch vracajú k dávnej tradícii budovania a symbolického odomykania lesných studničiek a prameňov. Obnovené studničky budú počas celej letnej sezóny slúžiť všetkým návštevníkom lesného prostredia.

Úcta k prameňom a studničkám mala na území Slovenska svoj pôvod ešte v predkresťanskom období starých Slovanov. Ľudia vtedy prinášali a obetovali studničkám dary, aby tak vyjadrili svoj rešpekt pred vodou ako jedným z prírodných živlov.

Jarné čistenie studničiek a prameňov potom v ľudovej tradícii pretrvalo aj v neskorších, kresťanských časoch. Historické pramene uvádzajú, že úkon čistenia vôd bol vyhradený mladým, slobodným chlapcom alebo dievčatám. Verilo sa, že vyčistenie aspoň jednej studničky človeku zabezpečí počas nasledujúceho roku zdravie a celému chotáru dostatok vlhky. Termín, dokedy sa malo čistenie studničiek vykonať, sa v rôznych regiónoch Slovenska líšil, spájal sa však zväčša s obdobím od Veľkej Noci do sviatku Turíc (t. j. Zoslania Ducha Svätého) – teda ešte pred začatím letných prác na lúkach a poliach. Dedinčania mladých ľudí za vyčistenie studničiek a prameňov vo svojom chotári odhomenili drobným príspevkom alebo pohostením. Tieto zvyky pretrvali až do 20. stor. a v súčasnosti ich prevzali mnohé folklórne súbory.

K dávny tradíciám starostlivosti o lesné studničky a pramene sa v posledných rokoch vracajú aj lesníci zo štátneho podniku LESY SR. V rámci viacerých odštepných závodov tak dnes môžu turisti v lesoch nájsť krásne, nové studničky.

Asi najskôr začali s obnovou lesných studničiek Odštepný závod Žarnovica (bývalá LS Ihráč) a Odštepný závod Topoľčianky. Rekonštrukcia studničiek sa tu spája najmä s menom p. Jána Filandu. Ten, hoci v minulom roku oslávil už osemdesiate narodeniny, je stále veľmi aktívnym dôchodcom, a nádherné murované studničky s jeho nezameniteľným rukopisom ocenil nedávno napríklad aj nitriansky župan.

Len na LS Hrušov (OZ Topoľčianky) sa vďaka vytrvalej práci p. Filandu, ale aj pričinením vedúceho LS Jozefa Paulenku, dnes nachádza viac ako 10 studničiek. Ďalšie boli vybudované na LS Skýcov a LS Topoľčianky – medzi nimi aj studnička Putifarov prameň, ktorá sa nachádza neďaleko Zubrej zvernice a nesie meno po jej prvom obyvateľovi – legendárnom zubrovi Putifarovi.

K obnove studničiek postupne pristúpili aj ďalšie odštepné závody LESOV SR, š.p.

Odštepnému závodu Rimavská Sobota boli v roku 2018 pridelené financie z menovitých akcií generálneho riaditeľstva podniku, z ktorých bolo zrekonštruovaných hneď niekoľko lesných studničiek v rámci OZ (napr. Varta alebo Smrečník).

Podobne sa v roku 2021 pustil do obnovy studničiek aj Odštepný závod Sobrance. Financie na túto aktivitu v celkovej hodnote 2.500 eur (bez DPH) získal z menovitých akcií generálneho riaditeľstva podniku. Z tejto sumy sobrancejší lesníci vybudovali celkom 16 nových studničiek v rámci celého OZ – od Slanských vrchov až po Ublu. Každá studnička dostala svoje meno, spájajúce sa buď s danou lokalitou alebo s osobou, pre ktorú je dôležitá.

Slávnostné otvorenie nových studničiek na východe Slovenska, spojené s požehnaním prameňov gréckokatolíckym kňazom, sa uskutočnilo v nedeľu 30.5.2021. Nové studničky podľa slov riaditeľky OZ Sobrance Lucie Miňovej hneď vzbudili záujem širokej verejnosti: „Studničky sme umiestňovali na turisticky frekventovaných trasách a lokalitách – napríklad v obľúbenej a vyhľadávanej Bačkovskej doline,

v blízkosti krásneho prírodného jazera Izra v Slanských vrchoch, v starých bukových porastoch okolo pohraničnej obce Ubl či pri známom jazere Morské oko vo Vihorlatských vrchoch. Niekoľko studničiek sme vybudovali aj v blízkosti lesníckych a poľovníckych chát na území OZ Sobrance. Keďže sme sa stretli s veľkým množstvom pozitívnych ohlasov zo strany verejnosti, v obnovovaní studničiek by sme chceli pokračovať aj naďalej.“

Veríme, že k milej tradícii obnovy a odomykania lesných studničiek sa postupne pridajú aj lesníci z ďalších odštepných závodov, aby pekné, opravené studničky nesúce lesnícku pečat' mohli nájsť návštevníci prírody aj v ďalších kútoch Slovenska. Nakoľko na starostlivosť o studničky sú vynakladané finančné prostriedky podniku, ale tiež čas a energia lesníkov, ktoré častokrát prevyšujú rámec pracovnej doby, studničkám tiež prajeme, aby mali vždy šťastie na správnych turistov, ktorí ich nebudú poškodzovať, ale s radosťou a vďakou používať pre osvieženie počas svojich výletov a túr.

Mgr. Lucia Čekovská

Na „sviatok práce“ pracovne

Dňa 1. mája sa na území LS Pezinok, Lesný obvod Sirková, konala dobrovoľnícka brigáda, ktorej sa zúčastnili zamestnanci Lesnej správy a poslanci Mestského zastupiteľstva v Pezinku. Spoločne sme vykonávali individuálnu ochranu stromčekov pletivom. Išlo o plochu po veternej kalamite. Podarilo sa nám oplotiť 300 stromčekov. Takto sme prispeli k skoršiemu obnoveniu lesného porastu v tejto časti. Individuálna ochrana sa najlepšie osvedčuje proti škodám, ktoré spôsobuje na sadeniach početne sa vyskytujúca danielia zver.

Atmosféra počas brigády bola príjemná, účastníci boli nadšení, že videli prácu lesníkov z inej stránky, než ako býva často medializovaná v negatívnom zmysle. Určite sa spoločne stretne na ďalších brigádach.

Ing. Pavol Kovačič
pestovateľ, LS Pezinok

Zasadil som strom 2021

Projekt „Zasadil som strom“, ktorý sme v roku 2014 odštartovali s OZ Mladý záchranár vďaka nadšeniu a aktívnemu prístupu Samuela Hruškoviča, novodobá pandémia nezmožila. Tento rok sa ho podarilo udržať vďaka kolegom z OZ Smolenice a z OZ Rožňava. K doposiaľ vysadeným 30.000 sadeničkám pribudli ďalšie.

Žiaci Gymnázia P. J. Šafárika Rožňava sa zúčastnili dvoch výsadiieb v lesnom prostredí spoločne s OZ Rožňava. Kým z našej strany pomohli úspešne zdolať méty v projekte Zasadil som strom, ich

spoluprácu s naším podnikom spustili v rámci školského projektu „To be green is evergreen – Ekologicky sa zeleniť je časom overený hit“ v rámci programu „Zmierňovanie a prispôsobovanie sa zmene klímy“ (SK-Klíma) spolufinancovaného z Nórskeho finančného mechanizmu 2014–2021, štátneho rozpočtu Slovenskej republiky a rodičovského združenia.

Také úspechy ako je vysadenie 435 ks sadeníc duba a jedle počas prvej a 510 ks počas druhej výsadby, by bez našich kolegov z OZ Rožňava, konkrétne Ing. Marcelovi Lehockému, Ing. Janke Lehockej, Ing. Petrovi Hajdúkoví a Ing. Demkovej, nedosiahli. Odmenou pre nich boli nielen zážitky, opekačka, ale tiež presun Áviou LESY SR.

Pre výsadbu so ZŠ Banka vybrali kolegovia z OZ Smolenice LO Volavec, lokalitu Lipina, presnejšie 583 A1, ktorej priemerný sklon bol 10% s trnitým podrastom. Deviatci sa pri výsadbe nielen čo to naučili, či už o prirodzenom zmladení, ktoré na ploche objavili, ale výsadbu brali naozaj zodpovedne. A tak sa im pod odbornými radami našich kolegov z LS Moravany nad Váhom, meno–vite Martina Gazdu, Mariána Imrišku, Martina Svetláka a Mariána Minarovského, podarilo vysadiť 105 ks javora horského a 80 ks borovice obyčajnej do kamenitej pôdy, ktorou bola táto plocha charakteristická.

Všetkým patrí jedno obrovské lesnícke ďakujeme.

-as-

Milión stromov pre Slovensko vo víre prvej sezóny

Každý veľký projekt má svoju cestu, ktorou sa uvádza do života. Kým začiatky a štart samotného projektu Milión stromov pre Slovensko boli narušené prítomnosťou pandemických opatrení, dnes môžeme skonštatovať, že v konečnom dôsledku to bolo v jeho prospech. Pretože akokoľvek skúsení a silní môžu byť jednotliví partneri a akokoľvek prepracovaný je samotný projekt, jeho realizáciu vždy do istej miery „spestrí“ niečo neočakávané. Presne tak, ako to predpovedajú jednotlivé Murphyho zákony.

Optimálny štart projektu jarným zalesňovaním sa bohužiaľ nepodarilo zabezpečiť z dôvodu obmedzení hromadných podujatí. Neostávalo nič iné len čakať na zmiernenie platných opatrení. I napriek tomu, že sme projekt Milión stromov pre Slovensko odštartovali 24.4.2021, teda v čase, kedy už sezóna jarných výsadiel bola v plnom prúde, môžeme sa pochváliť prvými úspechmi, za ktorými je spolupráca trojice partnerov:

OZ Moje Slovensko

Moje Slovensko je platforma, ktorá združuje odborníkov, laickú verejnosť, mladých šikovných ľudí, pre riešenie reálnych problémov na Slovensku. Každý máme to svoje Slovensko a vidíme ho svojimi očami. Každý si myslíme, že pre Slovensko je najlepšie niečo iné. Snahou tejto platformy v projekte Milión stromov pre Slovensko je podpora biodiverzity, obnova lesov a zvyšovanie ekologickej stability lesa v spolupráci s verejnosťou.

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik sú správcom lesného majetku štátu, obhospodarujúcim lesné porasty takým spôsobom, aby plnili široké spektrum svojich funkcií a umožnili ich využívanie verejnosťou v zmysle podmienok určených štátom.

PEFC Slovensko

PEFC Slovensko je nezávislé združenie právnických a fyzických osôb, ktoré

svoju stabilitu, perspektívu a spoločenskú zodpovednosť vidia a cítia v trvalom zachovaní a dlhodobom a konsolidovanom využívaní lesného bohatstva a funkcií lesa v krajine, čo potvrdzujú PEFC certifikátom.

Jarná sezóna 2021

V lesníckej prevádzke sa termíny výsadiieb na jednotlivých odštepných závodoch líšia vzhľadom na prírodné podmienky a tiež s ohľadom na vhodné teplotné rozhranie, ktoré v danom roku umožňujú realizovať umelé výsadby na plánovaných plochách.

Skúsenosti s takýmto typom projektu boli len obmedzené a reprezentované iba menšími teambuildingovými výsadbami. Hromadné zapojenie verejnosti sme nemali odskúšané a tak projekt začínal „naostro“. Skúsenosti sa získavali za pochodu a veľa vecí sa doladzovalo a vyvíjalo priamo úmerne k rozsahu realizovaných dobrovoľníckych výsadiieb.

Prvá výsadba sa uskutočnila 6. mája 2021 na pôde OZ Považská Bystrica, konkrétne na LS Považská Bystrica, kde hneď na to (o dva dni neskôr) kolegovia zorganizovali aj druhú výsadbu. V rovnakom čase už dobrovoľníci spoločne s Marekom Ťapákom zalesňovali vybra-

nú lokalitu na LS Staré Hory a už o desať dní zorganizovali ďalší kolegovia z OZ Slovenská Ľupča aj ďalšiu výsadbu na LS Slovenská Ľupča. Medzičasom sme sa stihli presunúť na LS Čierny Váh, ktorá spadá pod OZ Liptovský Hrádok, kde nám kolegovia pripravili až štyri výsadby a umožnili dobrovoľníkom vysadiť 7100 ks sadeníc. A to sme 14.5.2021 privítali dobrovoľníkov aj na OZ Námestovo, na LS Námestovo, v krásnom prostredí Oravskej priehrady. 27.5.2021 si na dobrovoľníkov počkali na OZ Prievidza, LS Prievidza a na miesto výsadby previezli dve firemné Avie. Vo štvrtok 3. júna nás privítali kolegovia na OZ Beňuš, LS Beňuš, kde sa dobrovoľníci vyfarbili v negatívnom slova zmysle, čo nás donútilo prehodnotiť a zamyslieť sa nad prípravou ďalšej sezóny. Celkovo sme pre dobrovoľníkov pripravili 11 výsadiieb v rámci šiestich odštepných závodov, na ktorých sa podarilo vysadiť 29.365 sadeníc. Pod odborným dozorom ľudí z prevádzky vysádzali nadšenici sadenice smrekovca, borovice, jedle, smreka, buka, javora a iných v menšom počte zastúpených drevín.

V rámci tohto projektu sa medzi úspechy počítajú aj finančné dary venované na zakúpenie sadeníc a ich výsadbu. Za príspevok od spoločnosti Nestlé CZ sa

na OZ Liptovský Hrádok vysadilo 4400 sadeníc a vďaka daru od spoločnosti Slovenská sporiteľňa, a.s. sa na OZ Sobrance podarilo vysadiť až 11665 ks sadeníc. Po záverečnom bilancovaní všetkých výsadiieb môžeme konštatovať spokojnosť. Aj keď sme očakávali vyššie číslo, dôležitým je práve získanie veľkého množstva skúseností. Tie nám pomôžu správne nastaviť ďalšie smerovanie projektu tak, že zo zostávajúcich 970.635 sadeníc budú ďalšie sadenice ubúdať rýchlejšim tempom.

Počas letného obdobia, kedy agrotechnické termíny a príliš vysoké teploty neumožňujú nepretržite pokračovať vo výsadbách, čaká partnerov osadenie informačnej tabule v areáli Účelového zariadenia lesnej pedagogiky Antonstál a plánovanie miest a konkrétnych termínov na jesenné výsadby, ktoré budú v druhej polovici mesiaca august zverejnené na www.mojles.sk. Ďalšou z aktivít bude osobná prezentácia všetkých, ktorí sa podieľali na vzniku projektu Milión stromov pre Slovensko prostredníctvom videí i podcastov spojených s prezentáciou personalizovaných stromov, o čom Vás budeme informovať v nasledujúcom čísle nášho podnikového časopisu Lesník.

-as-

Kde je vôľa, tam je cesta

Strojné investície a obnova vozového parku, sú vzhľadom na možnosti štátneho podniku opakovane odsúvané, prípadne realizované len v obmedzenej miere. Investičný „dlh“ každým rokom narastá. OZ Beňuš prevádzkuje od osobných automobilov cez nákladné vozidlá, nakladače, aj jeden kolesový traktor typu ZETOR 8145. Je maximálne využívaný počas celého roka na rôzne úlohy pre potreby OZ a LS. V zimnom období je to pluhovanie snehu v areáli OZ a nezriedka aj údržba účelových komunikácií v rámci jednotlivých LS. Na jar prídre na rad zametanie asfaltových lesných ciest od posypového materiálu na zvýšenie bezpečnosti cyklistov, ktorých z roka na rok pribúda. Pokračujeme kosením krajníc na lesných cestách, prípravou políček pre zver, kosením a mulčovaním horských lúk na OZ.

Rok výroby traktora je 1987 a z toho 33 rokov prevádzky si vyžiadali svoju daň. Traktor bol v havarijnom stave. Okrem motora už na ňom nič nefungovalo. Vzhľadom na investičné možnosti prichádzala do úvahy len generálna oprava. Po prieskume trhu sme upustili od dodávateľského riešenia a hľadali riešenie na „vlastnom dvore“.

OZ Beňuš prevádzkuje veľký areál dielni, v ktorom sme schopní vykonávať opravy všetkých druhov techniky. Nakoniec sme našli riešenie aj pre opravu traktora tým, že sa jeden náš zamestnanec z radov mechanikov, ktorý sa venuje traktorom aj vo voľnom čase, ponúkol, že urobí generálnu opravu v našej režii, ak zoženieme náhradné diely. Tie sa nám podarilo zohnať od originálneho predajcu ND na traktory ZETOR z Martina za rozumnú cenu.

Celú generálnu opravu sme začali realizovať pred tromi mesiacmi tak, aby sme mali

traktor pripravený na novú sezónu. Kompletne bol rozobratý až na základný rám. Bola pretesnená hydraulika, vymenené kompletne riadenie, spravená generálka hlavnej aj prídavnej prevodovky, oprava bŕzd a kompletne pretesnenie, nakoľko z traktora unikali všetky druhy prevádzkových kvapalín. V rámci motora bol vymenený štartér za prevodový, skontrolovaná palivová sústava, vymenený deravý chladič. Rám bol dôkladne vyčistený, odmastený a nastriekaný. Na traktore sme vymenili zhrdzavené časti karosérie, kompletne sme obnovili lakovanie a opravili elektroinstaláciu. V rámci opravy sme vykonali aj zopár úprav pre zlepšenie jeho využiteľnosti pri zabezpečovaní úloh v rámci OZ.

Traktor po generálnej oprave vyzerá a funguje veľmi dobre a dúfame, že bude naďalej slúžiť a plniť potreby OZ Beňuš, samozrejme dovedy, kým prebehne jeho výmena za novší typ traktora. Je dôležité uviesť, že celkové náklady na opravu predstavovali len jednu tretinu z najnižšej novej ponuky na generálnu opravu z vykonaného prieskumu trhu.

Ing. Martin ŽILKA, OZ Beňuš

Vynovená fasáda chaty na Prednom Grúni

Zamestnanci OZ Liptovský Hrádok sa v jedno májové popoludnie aj vďaka uvoľneniu opatrení COVID 19 rozhodli spojiť príjemné s užitočným.

Cieľom bola chata Predný Grúň (1301 m n. m.) a jej obnovný náter fasády. Chata sa nachádza na pomedzí LS Čierny Váh a LS Liptovská Teplička. Každoročne sa na nej stretávajú poľovnícki hostia, aby si vychutnali čaro jelenej ruje, či nezabudnuteľný tok hlucháňa a môžu tu nájsť skutočný relax a odpočinok. Prostredie umožňuje v skutku nádherné výhľady. Z jedného miesta vidíte takmer celé Západné, Nízke a Vysoké Tatry, tiež Chočské vrchy a ako na dlani môžete pozorovať i hornú nádrž prečerpávacej vodnej elektrárne Čierny Váh.

Posledný náter chaty bol realizovaný v roku 1987 a od vtedy sa na ňom podpísal zub času a poveternostné podmienky. Preto bolo potrebné starý náter dôkladne očistiť a následne použiť nový. Chlapci sa nezľakli ani výškových prác z rebríka. Postupne obnovili náterom časti fasády a okenice. Počasie nám prialo, aj keď nás obchádzala pravá májová búrka s dažďom.

Ako na pokyn po minúti poslednej kanvy s farbou sa spustil poriadny lejak. To sme si už ale v klude pochutnávali na výbornom divinovom guláši a zotrvali v družnej debате.

Veríme, že do ďalšieho obdobia budeme môcť podobné brigády realizovať častejšie. Ďakujeme ešte raz všetkým za účasť a pomoc.

Ing. Veronika Vallová,
OZ Liptovský Hrádok

Výnimočné deti na výnimočných miestach

Zber šípok spoločne s LESMI SR

Kto si to nevyskúšal, si pravdepodobne ani nedokáže uvedomiť, koľko námahy vynaložili deti a ich rodičia pri zbere šípok, aby sa mohli pochváliť tými najlepšimi umiestneniami spomedzi víťazných tried. A takéto umiestnenie si zaslúži byť skutočne ocenené niečím výnimočným.

Triedny výlet na mieru je sen asi každého dieťaťa, pretože prináša naozaj neobyčajné zážitky. Tie si odniesli všetky tri víťazné triedy v projekte Zber šípok spoločne s LESMI SR za rok 2020, ktoré si po svoju vyťažúť odmenu prišli na konci mesiaca jún priamo do Lesníckeho skanzenu vo Vydrovskej doline. Deti zo ZŠ z Beňuš, z Evanjelickej ZŠ z Liptovského Mikuláša a zo ZŠ z Liptovskej Lužnej si však museli trochu počkať, lebo možnosť tešiť sa z výhry im v roku 2020 prekazila pandémia. A najviac sa na svoj výlet tešila trieda zo ZŠ z Hriňovej, ktorá si prvé miesto vyzbierala ešte v roku 2019 a svoj dvojdnový vysnený výlet do Účelového zariadenia Antonstál na OZ Trenčín si na ňu počkal až do 21.6.2021. Nezapudli sme ani na víťazov medzi jednotlivcami. Tí najlepší z prvého a druhého stupňa sa tešia z fotoaparátov a tí, ktorí obsadili druhé a tretie miesta už iste otestovali svoje kolobežky. O to viac nás teší, že sme na každom stupni mohli oceniť prvých troch najlepších z každej školy, či škôlky, ktorí si odniesli naplnené ruksáčiky a každého zberača iste potešili malé drobnosti.

No bez naozaj neobyčajných sprievodcov, samotné miesta nemajú až také čaro, pretože im chýba tá pravá lesnícka duša. Tou výnimočnou v Lesníckom skanzene je náš kolega Ing. Michal Kofira, ktorý deti hneď vtiahol do lesníckeho sveta, či už pri plavení a vyťahovaní dreva pri hrabliach, alebo jeho spúšťaní na suchých šmykoch, alebo priamo na pocitovom chodníku ... a rovnako výnimočnú atmosféru dodáva Účelovému zariadeniu Antonstál Ing. Robert Minárik. Nebyť správnych ľudí, na správnych miestach, ktorí majú okolo seba tímy ďalších správnych a zanietých ľudí, by to nebolo ono. A preto Vám všetkým, ktorí ste vytvorili deťom tak krásnu odmenu v podobe zážitkov z ich výletov, patrí obrovské detské a tiež naše lesnícke ĎAKUJEME!

-as-

Prvý potvrdený prípad usmrtenia človeka medved'om

Žiaľ, až vyhasnutý ľudský život musel na Slovensku rozprúdiť debatu o budúcnosti našej najväčšej chránenej šelmy. Život 57-ročného muža z Liptovskej Lúžnej vyhasol po tom, čo ho napadol medveď hnedý (*Ursus arctos*). Na Slovensku ide o prvý oficiálne potvrdený prípad, kedy človek zomrel na následky zranení, ktoré mu spôsobil medveď. Podľa očitých svedkov to nebol pekný pohľad – hlboké hryzné rany na tvári, krku, bruchu a v okolí rebier zomrelého.

O súčinnosť požiadala polícia aj LESY SR, keďže ide o náš poľovný revír Prašivá. Na miesto nešťastia bol privolaný vedúci LS Liptovská Osada Miroslav Ondruš. Nebo-

hý muž bol nájdený v lesoch doliny Banskô, v často navštevovanej lokalite, mimo turistického chodníka. Po tom, čo sa z lesa domov nevrátil, ho na ďalší deň po zmiznutí hľadali rodinní príslušníci a kamaráti. Predpoklad nanešťastie potvrdila pitva, ktorú vykonávali v Univerzitnej nemocnici v Martine. Tá preukázala, že muž zomrel na následky poranení, ktoré zodpovedali útoku medveďa.

LESY SR dlhodobo upozorňujú na zvyšujúcu sa medvediu populáciu na Sloven-

sku. V niektorých lokalitách už ide o kritickú situáciu, kedy jeden jedinec pripadá na výmeru približne 300 ha.

Podľa analýzy Technickej univerzity vo Zvolene z roku 2014 bolo na našom území potvrdených minimálne 1256 jedincov. Podľa štatistiky vedenej Národným lesníckym centrom vo Zvolene bola početnosť medveďa hnedého na Slovensku k 31.3. 2020 na úrovni 2760 kusov. Za posledných šesť rokov to predstavuje nárast o 1504 jedincov. Ak vezmeme do úvahy fakt, že v roku 2000 bola početnosť populácie na Slovensku 700 až 900 jedincov, početnosť populácie medveďa hnedého stúpila za posledné dve desaťročia trojnásobne.

Z pohľadu LESOV SR je nutné početnosť tejto šelmy poľovnícky manažovať, aby sa jej početné stavy znížili, a tým pádom sa predchádzalo rizikovým stretom človeka s medveďom, ako aj prípadným tragickým udalostiam. Preto apelujeme na Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, dotknuté samosprávy, obhospodarovateľov poľnohospodárskej pôdy, zástupcov Slovenskej poľovníckej komory, zástupcov Technickej univerzity vo Zvolene, ďalších odborníkov a iné záujmové skupiny, aby pristúpili k rokovaniam, týkajúcim sa ďalšieho postupu v manažmente medveďa hnedého.

Medveď hnedý je našou najväčšou šelmou, ktorá zastáva svoje postavenie v prírode a bez pochyb sem aj v 21. storočí patrí. Zároveň však treba poznamenať, že jej početnosť by mala byť na takej úrovni, aby bola zabezpečená stabilita populácie, ale aj vzájomná symbióza človeka s medveďom.

Počet ulovených medveďov v rokoch 2015-2021 bol v revíroch LESOV SR spolu 19 jedincov. Od roku 2010 boli len v pôsobnosti Odštepného závodu Liptovský Hrádok, kde k nešťastiu došlo, podané žiadosti o regulačný lov medveďa hnedého v počte 48 jedincov. Z toho bol schválený lov osem jedincov medveďa hnedého. Z tohto počtu 8 jedincov, kvôli prieťahom v schvaľovacom procese bol povolený lov štyroch jedincov v čase, keď už medvede boli zaľahnuté na zimný spánok a ich lov už nebolo možné zrealizovať. Preto skutočný lov predstavoval v danej oblasti len štyri jedince.

Na záver ešte jedna myšlienka: dokedy bude život zvierata vzácnejší než ten ľudský?

-md-

(foto: Ing. Patrik Michal)

Lesná správa Kamenín

Lesná správa Kamenín je piatou najväčšou správou odštepného závodu Levice. Svoj názov dostala podľa obce Kamenín, kde lesná správa sídli. Územie LS je späté s históriou Ostrihomskej arcidiecézy. Lesná správa v terajšej pôsobnosti vznikla jej spojením s lesnou správou Vojnice. Na to, ako sa hospodári našim kolegom na tejto lesnej správe, sme sa bližšie pozreli v mesiaci máj.

Charakteristika lesnej správy

Lesná správa Kamenín je jednou z jedenástich lesných správ odštepného závodu Levice. Napriek svojej výmere 7.938 ha je len piatou najväčšou správou z OZ. Územie LS spadá orograficky do pohoria Burda (Kováčovské kopce), ktorý je najmenším orografickým celkom na Slovensku a orografického celku Podunajská rovina. Nadmorská výška je od cca 102 až po 395 m n. m. na vrchu Burdov. Katastrálna výmera lesnej správy je 85.716 ha, lesnatosť obhospodarovaneho územia dosahuje cca 9,6%. Z HSLT sú najviac zastúpené: 111 – Živné hrabové dúbavy, 108 – Sprašové hrabové dúbavy, 208 – Sprašové bukové dúbavy, 191 – Vápencové dúbavy (ochranného rázu) a 131 – Extrémne porasty brešta.

Lesná správa hospodári na dvoch lesných celkoch a to: LC Vojnice (2014-2023) a LC Štúrovo (2014-2023). Lesná správa v súčasných hraniciach vznikla v roku 2010, kedy bola k LS Kamenín pričlenená LS Vojnice.

Obhospodarovaná výmera lesných pozemkov je na úrovni 7.938 ha, z toho je 1.893 ha neštátnych neodovzdaných lesov a 610 ha je v nájme. Výmera porastovej plochy je 7.499 ha. Z toho je 4.813 ha hospodárskych lesov, 689 ha ochranných lesov a 1.997 ha lesov osobitného určenia.

Hospodárenie v lesoch

Hospodárenie je výrazne poznačené výkyvmi počasia a čoraz častejšími extrémnymi suchami. Z hľadiska reálneho

pracovného výkonu je limitujúcim faktorom vysoká teplota a extrémny výskyt komárov. Osobitosťou je výskyt viatych pieskov v lokalite Čenkovská step, na ktorých, tak isto ako na Záhorí, prevládajú borovicové porasty. Výnimočne sú tu však súvislé porasty topoľa bieleho.

Na Lesnej správe sa nachádzajú zdroje reprodukčného materiálu lesných drevín uznané porasty fenotypovej klasifikácie kategórie B o výmere 21,78 ha u drevín DZ, OC, Ag a CR. LS Kamenín sa stará aj o Génovú základňu Topoľa bieleho o výmere 30,87 ha, ktorej účelom je jeho zachovanie genofondu na pôvodnom stanovišti.

Výrobné podmienky sú charakterizované veľkou rozptýlenosťou lesov v agrárnej krajine. Časť lesov je v piatich väčších komplexoch (Burda, Svodín-Velké Ludince, Vojnice, Čenkov, Kamenín-Sikenička). Územie je pomerne rovinaté s miernymi svahmi. Lesné porasty sú sprístupnené kvalitatívne priemernými odvoznými cestami. Celková vybavenosť odvoznými cestami je priaznivá. Na LS je k dispozícii 36,6 km trvalých odvozných ciest a 41,0 km sezónnych odvozných ciest. Terénne podmienky porastov dávajú dobré predpoklady pre uplatnenie traktorových technológií, ktoré tvoria 100%. Väčšina dreva sa realizuje v priamych dodávkach. Podiel priamych dodávok dosahuje 95,3%. Zvyšok sa odváža na expedičný sklad Hontianske Nemce. Odvoz dreva ako i ťažba sú výrazne ovplyvnené dostupnosťou porastov cez poľnohospodárske pozemky a ich realizácia musí byť podriadená súhlasu ich užívateľov.

Ochrana prírody

Z hľadiska ochrany prírody patrí územie LS k pomerne významným. Na území LS sa nachádza Chránený areál Čenkov (256 ha), NPR Burdov (368 ha), NPR Leliansky les (203 ha) a OP PR Vríšok. Na území LS mimo lesných porastov sa nachádzajú významné lokality – Kamenín-

Priemerné ročné úlohy (za posledných 5 rokov)

Výkon	t.j.
Obnova porastov	
- z toho prirodzená	27,70 ha
- z toho umelá (voľnokorenné)	9,27 ha
- z toho umelá (obaľovaná)	0 ha
- opakované zalesnenie	8,75 ha
Ochrana proti zveri	
- chemická – repelenty	24,92 ha
- oplôtky	13,93 ha/6,45 km
Ochrana proti burine	53,83 ha
Preciškty	115,73 ha
Výchova do 50 rokov	205,88 ha/4639 m ³
Výchova nad 50 rokov	154,21 ha/3739 m ³
Obnovná ťažba	14 919 m ³
Náhodná ťažba	373 m ³
Mimoriadna ťažba	0 m ³
Ťažba spolu	23 670 m ³
- z toho samovýroba	50 m ³
Výroba štiepky – prepočítané na m ³	0 m ³

ske slaniská, Jurský chlm, Parížske močiare, Búcske slanisko a Biňanský rybník. Do územia LS zasahuje CHVÚ Dunaj (1.320 ha). Z chránených druhov sa na území LS vyskytujú hlaváčik jarný, poniklec veľkokvetý, katran tatársky, jazýčkovec východný, kosatec bezlistý uhorský, jesienka piesočná, hadinec červený, pichliac úzkolistý, fuzáč veľký, hlaváč bieloplutvý, lopatka dúhová, kolok vretenovitý, hrúz Kesslerov, hrebenačka vysoká, kunka červenobruchá, netopier obyčajný, netopier brvitý, uchaňa čierna, podkovár malý, podkovár veľký a vydra riečna.

Pokiaľ väčšina lesných správ sa chváli prameňmi významných riek, tak práve na lesnej správe Kamenín ukončujú svoju púť dve významné slovenské rieky a to Hron a Ipel'. Zároveň je najnižším bodom LS miesto, kde opúšťa územie SR rieka Dunaj.

Poľovníctvo a rybárstvo

V rámci LS sa nachádzajú dva režijné poľovné revíry. Režijný poľovný revír Kováčovské kopce Kamenica nad Hronom s celkovou výmerou 1.870 ha a druhý poľovný revír Mužla-Čenkov s celkovou výmerou 1.480 ha. Z hľadiska poľovníctva a poplatkového lovu je najvýznamnejším obdobím jelenia ruja, muflonia ruja a obdobie spoločných poľovačiek. Výrazný vplyv na vyťaženosť personálu má poľovníctvo práve v tomto období. Poplatkový odstrel trofejovej zveri je stabilizovaný a tvorí z celkového odstrelu v rámci LS až 90%. Na území LS sa loví ročne v priemere 20 ks jelenej zveri, 15 ks srnčej zveri, 10 ks daniely zveri, 120 ks muflonej zveri a 80 ks diviacej zveri. Samičia zver a mláďatá sú lovené z väčšej časti personálom. Obidva režijné PR sú lesné PR s nízkou výmerou lúk, pasienkov a bez polí. V PR Kováčovské kopce Kamenica nad Hronom bola za účelom skvalitnenia muflonej populácie vybudovaná v roku 2018 uznaná generačná a aklimatizačná zvernica pre muflonia a danieliu zver.

Návštevnosť lesov a verejnosť

Lesy v obhospodarovaní LS patria k obzvlášť turisticky atakovaným, v poslednej dobe je evidentný nárast turizmu. Nachádzajú sa tu štyri turistické chodníky s celkovou dĺžkou cez 28 km. Najvýznamnejším je náučný chodník Kováčovské kopce, ktorý sa nachádza v južnej časti územia LS s jedinečnými pohľadmi na rieku Dunaj a Ostrihomskú baziliku. Z hľadiska návštevnosti je územie LS vybavené dvomi altánkami, štyrmi odkrytými sedeniami, trinástimi informačnými tabuľami. Taktiež sa tu nachádza šesť prírodných vyhliadok. Na území LS sa nachádza jedna poľovnícka chata nižšieho štandardu lpeľ. Keďže Burda je v širšom okolí jediným vyšším pohorím, je turizmus prirodzene orientovaný práve do tohto pohoria. Prístupnosť a nenáročnosť trás výrazne navyšuje cykloturistiku. Pomerne častým negatívnym fenoménom je spravidla organizovaná jazda motoriek a štvorkoliek po lesných cestách a aj po porastoch.

Personálne obsadenie

Lesná správa má pomerne stabilné personálne obsadenie. V súčasnosti má najstarší zamestnanec 61 rokov a priemerný vek je 50 rokov. Štruktúra LS je tvorená zo siedmich vedúcich LO, dvoch technikov a vedúceho LS.

Osadenstvo lesnej správy tvoria: Ing. Erik Krajniak – vedúci LS, Ing. Katarína Ha-

sillová a Ing. Juraj Rományik – technici LS, Juraj Szabó – vedúci LO Leľa, Endre Magyar – vedúci LO Chľaba, Štefan Székely – vedúci LO Sikenička, Ján Pastorek – vedúci LO Step, Richard Néma – vedúci LO Farná, Vladimír Šlachta – vedúci LO Svodín a Ľuboš Samuhel – vedúci LO Chrbát.

Ing. Zdenko Kováč
Ing. Erik Krajniak

Smrad ovládol povalu horárne (dudok chochlatý – *Upupa epops*)

Tentoraz som sa usalašil do horárne lesníka Drahoslava Dúča, ktorá je prispôbená v starom domčeku na okraji mestečka Streda nad Bodrogom. Poslal ma tam vedúci lesnej správy Ing. Štefan Staško – „Ivan, môžeš ísť za lesníkom, on je tiež taký vtáčikár, poukazuje Ti kde, čo je v okolitých lesoch. A bolo to tak, už pri privítaní v horárni, mi ukazoval na strechu, kde bola diera na rímse pod krovom, že vraj tam už po viac rokov hniezdi dudok chochlatý.“ To som sa veľmi zaradoval. Budem mať teda čo robiť. Na viacerých chatách som pozoroval plchy, potom myši, ryšavky a tu hľa krásny vták – dudok chochlatý. Vtedy som si spomenul na dávnu minulosť, keď bolo všade dudkov ako maku.

Moje prvé stretnutie s dudkom bolo, keď som mal osem rokov. Pamätám sa, akoby to bolo dnes, ako otec poháňal svojho úbohého koníka hore Záviničím hlbokou cestou. Vždy som sa rád viezol na voze tak, že som sedel na spodnej doske doštenáka a nohy sa mi hombáľali až po zem. S chlapčenskou roztopašnosťou som

kôra bola rozškerená, okoloidúcim pripomínala storočný výtvor prírody.

Otec sa prežehnal, naznačil krížik bičom aj koňovi. Ja som tiež prebehol rukou po prsiach, naznačujúc pred sebou krížik a zoskočil som z voza. Ved' v čerešni pri kríži mal odjakživa svoju domácnosť dudok chochlatý. Dutina bola celkom pri zemi, viedla vodorovne, trochu šikmo až do koreňa. Na dne v čiernom hniezde sa belelo päť a niekedy až sedem bielych vajec. Keď boli mláďatá, vopchal som do diery ruku, aby som jedného mladého dudka vytiahol a ukázal ho otcovi, aký je dudok krásavec. Ale vždy som pocítil aj akýsi ostrý zápach. Otec mi vtedy povedal, že je to dudok „hovnivál“.

Odvtedy prešli roky... Stromy z polí, lúk a úhorov noví hospodári bez rozmýšľania vytrhali, a tak veľa párov užitočných a krásnych dudkov prišlo o hniezdne príbytky. Núdzovo sa uchylujú do riedkych lesov neďaleko polí a pasienkov, ktoré terajší roľníci postrekujú ochrannými látkami. A tak pozerajú larvy hmyzu, nainfi-

opísala mama, ktorá v podvečer sedáva na dvore a odpočíva po vykonanej práci v humne. Hovorila, že dudka videla už predvčerom v našom humne, zbieral čosi na zemi medzi riadkami. Mne iné nebolo treba.

Našiel som ho v starom orechu za dedinou. Ale potom som hľadal a sledil ďalej. Vyvesoval som aj vtáčie búdky pre dudkov. Ďalšie páry hniezdili na Jerichove na južných svahoch Strážovských vrchov, potom v poľovníckej chate „Háj“ pod kopcom Chotoma. Pri Dunaji sme s Vladom Hošekom mali hniezdo vo vtáčej búdke aj na brehu Dunaja vo vrbe a ďalšie a ďalšie.

Dudok je pôvabný, elegantný pestrý vták veľkosti drozda so vztýčeným chocholom na hlave, do tvaru vejára. Úžasný a veľmi nápadný je na prvý pohľad za letu, vďaka čierne – bielo pruhovaným krídlam. Keď odrazu zastaví vo vzduchu, pripomína let obrovského krásneho motýľa. Ak zletí na zem, akoby sa prepadol do zeme. V poraste sa vie veľmi dokonale maskovať,

Letiaci dudok vykresluje krídlami krásne ornamenty

V diere pod strechov zahnieznil dudok chochlatý

občas zoskočil z idúceho vozíka a utekal dopredu. Pokiaľ ma otec s pomaly kráčajúcim koníkom dobehol, mal som už plné priehrstie natrhaných čerešní. Prešli sme potom vedľa Pavlíkovského poľa a pri Zadnej Sekanici vedľa poľnej cesty bol murovaný kríž, trochu ho tienila stará ošarpaná čerešňa. Olámané, spráchnivené konáre boli už popretkávané chodbičkami od rôzneho hmyzu a stará modročierne

kované toxickou látkou. Dudok s pekným hrdzavým čiernoškvrným chocholom na hlave sa na našich poliach a pasienkoch stal vzácnym.

Ale predsa, po niekoľkých rokoch, raz navečer, keď polovičaté slnko očividne klesalo na západné lesy, som sa pri návrate z potuliek po prírode dozvedel, že na našom plote sedel veľmi pekný pruhovaný vták s chocholom na hlave. Takto mi to

nevidím ho a často v blízkosti loví potravu. Chochol má vtedy stiahnutý do úzkeho pásika na temene, natiahnutým zobákom dopredu preberá pôdu, ba aj kôpky trusu zvierat a dokonale ho kryje hlavne oranžovo-hnedé sfarbenie – kryptické sfarbenie. Obyčajnému človeku, ktorý ho pozoruje, sa dosť vyhába a nerozumie mu. Pastierovi kráv a oviec však rozumie a nebojí sa ho, dôveruje mu.

Zaujímavo si počína dudok, keď zbadá z hora dravca. Zletí okamžite na zem, vykrúca hlavu a otočí ju smerom na chrbát, pritom rozprestiera krídla a chvost do kruhu. Takto dravca zneistí a snaží sa ho upozorniť na to, že nie je vhodnou korisťou. Pozoroval som dudka na pasienku nad Muránskou Hutou, ktorý sa stále niečoho ľakal. Lelek, drozd čierny a dudok sediaci na zemi prudko poskočil a uletel. Ak priletel prhľaviar, dudkom to šklblo a vztýčil vysoko chochol. Pritom sa vzrušene ozýva drsným hlasom „chérr“. Niekedy to znelo ako hlas sojky.

Zvyčajne nosí dudok chochol zložený do špičky nad temeno hlavy. Chochoľom však vyjadruje svoje pocity aj svoje myšlienky. Ak vidí na zemi chrobáka, zdvihne chochol a keď ho uloví chochol zloží. Ak však vidí jedovatú majku, so zloženým chochoľom ju obchádza, akoby v pokore prejavoval rešpekt. Húsenice loví aj chlpaté. Chĺpky, v ktorých sú jedové žľazy, olamuje trením o zem. Chytá aj malé jašterice a ulitníky chytí do zobáka a trepe o kameň, až sa ulita zlomí.

Po návrate do starého teritória sa celý deň samec ozýva známym „upup-hupup-hupup“. Pri vyjadrovaní svadobného spevu pri každej slabike dvíha a klesá jeho chochol. Svadobné stretnutie so samicou prebieha na zemi a samec sa k svojej neveste líška drsným chraptivým

Dudok znáša husenice do hniezda mláďatám

Samica znáša čisto biele vajcia, ako skoro všetky vtáky, ktoré hniezdia v dutinách. Samica sedí sama na vajciach 16 dní. Samec jej nosí potravu, a to veľmi intenzívne, dokonca ju kŕmi aj vtedy, keď vyletí z hniezda. Vtedy uloví najväčšieho koníka, alebo svrčka, kobyľku a letia spolu k dutine v streche a tam ju najprv nakŕmi a až potom si sadne na vajcia. Vyliahnuté mláďatá veľmi „pekne“ páchnu. Iný pozorovateľ hovorí, že mláďatá nezniesiteľne smrdia, ale je aj taký, čo povie, že voňajú. Je pravda, ako sme nazreli do vtáčej búdky, že trus rodičia od mláďat neodnášajú. Ako hovorí jeden starý ornitológ, že detská izba u dudkov je plná nečistôt, trusu, šíri sa hnusný zápach a nebola nikdy čistená. Ale myslím si, že nie je to vždy tak. Niekedy sme otvorili búdku a bola dosť čistá, len ak som chytil mladé

do ruky vystreklo na mňa dávku smradlavej tekutiny z kloaky. Je to vlastne ich štýl obrany voči nepriateľovi. Do takého páchnuceho postreku ešte pridajú aj ďalší, ešte viac páchnuci výlučok z trtáčovej žľazy. Tento výlučok má špinavo hnedú farbu a skutočne odporne zapácha. To vtedy aj veverka uteká preč.

Ako sme neskôr zistili, dudky nepáchnu stále. Mláďatá, ktoré už vyletovali z hniezda sme chytali do ruky, a očakávaný zápach sa neobjavil, akoby zmizol, pravda pokým sa mi mláďa na ruku nevytrúsilo. A teraz môžem určite povedať, že aj tam „na východe“ je dudkov ako maku. Keď som sa prechádzal po poliach okolo Vyšného Kamenca, Strážneho, či Malého a Veľkého Horeša, zovšadiaľ sa ohlasoval dudok „up-up-up-up“.

Ivan Kňaze

hlasom „kveg-kveg“. Stáva sa však, že priletia za jednou samicou dvaja záletníci. Zosadnú neďaleko od seba a hlasom „up-upup“ sa dohovárajú, jeden viac druhý menej, robia pritom rôzne gestá a pretekajú v predstavovaní svojho tela a hlavne chochola. Nebijú sa, nehašteria, čakajú a ku ktorému samica zaletí, ten je ten pravý partner. Samica rozhoduje, ktorého si vyberie.

Dudok chochlatý

Analýza satelitných snímok

Účinný spôsob ako automaticky a pravidelne získavať kvalitné dáta o porastoch a ich vývoji v čase

V priebehu rokov 2019 až 2021 sa LSR, ako pilotný lesohospodársky podnik, zapojil do výskumného projektu realizovaného spoločnosťou YMS, a.s., ktorá pre LSR vytvorila a technologicky rozvíja geografický informačný systém, ySpatial. Ďalším partnerom v projekte bol Ústav krajinnej ekológie Slovenskej Akadémie vied.

Cieľom bolo preskúmať, ako môžu voľne dostupné snímky zo satelitu Sentinel-2, ktorý je jedným zo satelitov prevádzkovaných európskym vesmírnym programom Copernicus, pomôcť skvalitniť, zrýchliť a do veľkej miery automatizovať vybrané analýzy využiteľné pre lesné hospodárstvo. Výskum bol zameraný predovšetkým na analýzy týkajúce sa identifikácie poškodení lesného porastu, ktoré nie je vždy možné včas identifikovať terénnym prieskumom. Pre pilotnú implementáciu projektu bola vybraná analýza za účelom identifikácie oblastí napadnutých lykožrútom smrekovým. Technologicky išlo o vytvorenie nástroja pre automatizované sťahovanie satelitných snímok, o vývoj analytických nástrojov na hodnotenie stavu lesného porastu a identifikovanie potenciálnych zmien na poraste, a o tvorbu vizualizačných služieb pre web a mobilné platformy lesníckeho GIS systému.

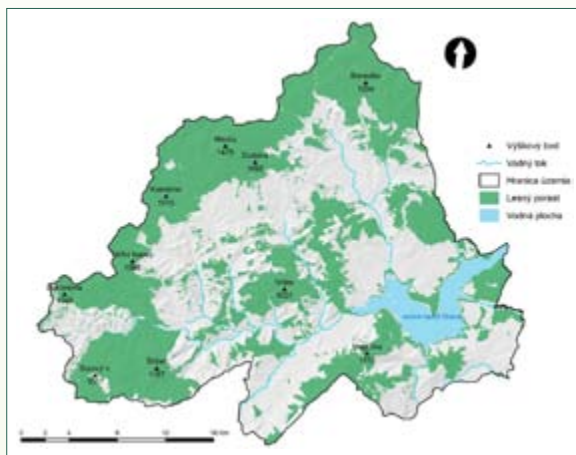
Vybrané analýzy a záujmové územie

Výskumný tím sa sústredil na dve analýzy. Na (1) **všeobecné monitorovanie a klasifikáciu porastu**, ktoré slúži predovšetkým pre účely kontroly evidencie a inventarizácie a na (2) **monitoring lykožrútom napadnutého porastu**, ktorý slúži na včasnú identifikáciu napadnutých oblastí a predchádzanie potenciálnym rozsiahlejším lykožrútoým kalamitám.

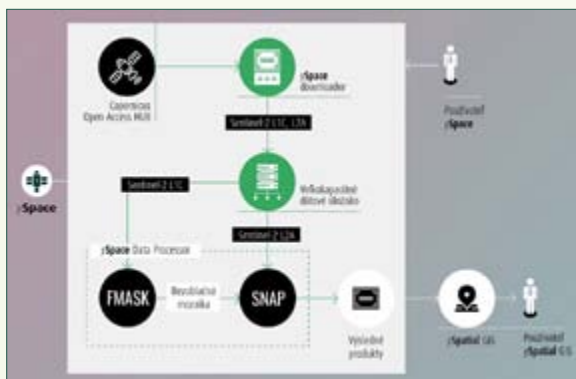
Za testovaciu oblasť, na ktorej prebehli analýzy zo satelitných snímok, vybral projektový tím približne 360 km² zalesneného územia v regióne Orava. Konkrétne ide o územie nachádzajúce sa v OZ Námestovo. Na záver projektu prebehlo na vybraných porastoch dátové aj empirické overovanie v teréne s cieľom vyhodnotiť, do akej miery sú výsledky analýz zo satelitu presné a prakticky využiteľné.

Riešenie ySpace

Práca so satelitnými dátami je komplexná a technologicky náročná, preto projektový

Obrázok 1: Mapa záujmovej lokality

Obrázok 2: Schematické znázornenie procesu spracovania satelitných snímok použitím ySpace

Obrázok 3: Predsezónna maska smrekového porastu

tím postupoval vo viacerých krokoch. Zahŕňali testovanie viacerých technológií, spôsobov spracovania snímok a prístupov k analýze. Bolo potrebné vytvoriť dátové úložisko pre veľkoobjemové dáta, predspracovať snímky pred analýzou, vytvoriť samotný proces analýzy a nájsť spôsob, ako výsledné dáta sprístupniť používateľovi v zrozumiteľnej forme a len s tými dátami, ktoré sú relevantné pre jeho prácu.

Tím YMS túto kombináciu požiadaviek docielil vytvorením nového riešenia ySpa-

ce, ktoré riadi celý popísaný proces. ySpace je napojené priamo na poskytovateľa satelitných dát a pravidelne automaticky sťahuje snímky do dátového úložiska pre veľkoobjemové dáta. Nasleduje príprava mesačných bezoblačných mozaík, z ktorých sa ďalej generujú spektrálne indexy a nad ktorými sa vykonávajú vybrané analýzy. Výsledný produkt je lesníkom dostupný v ich geografickom informačnom systéme ySpatial. Celý proces od získavania snímok, cez ich prípravu a analýzu je maximálne automatizovaný a nevyžaduje špeciálnu technickú zdatnosť.

Lesnícke analýzy vo ySpace

Používateľské rozhranie ySpace funguje na princípe tvorby samostatných projektov a lesníkom poskytuje štyri typy analýz. Používateľ si zvolí typ požadovanej analýzy a určí jej parametre, časový rámec a požadované územie.

Základným produktom je *bezoblačná mozaika* zložená z obrazových prvkov (pixelov) bez výskytu oblačnosti, automaticky generovaná so satelitných snímok dostupných v rámci konkrétneho mesiaca. Tento produkt je vytváraný pre všetky mesiace v rámci celého vegetačného obdobia. Ide o najdôležitejší výstup, pretože z neho vychádzajú všetky ostatné analýzy. Používateľ okrem záujmového územia a časového rozsahu pre jej tvorbu definuje aj najvyššie povolené percento oblačnosti pre vstupné satelitné snímky, ktoré je štandardne nastavené na 75%. V prípade, že snímka obsahuje väčšie percento oblačnosti ako stanovená hodnota, nebude pri generovaní tohto výstupu braná v úvahu.

Druhou analýzou je *mesačná zmena v smrekovom poraste*, ktorá vyhodnocuje zmeny na základe rozdielov medzi mesačnými hodnotami štyroch vegetačných indexov, ktoré boli počas analýzy vyhodnotené ako najvhod-

nejšie pre monitorovanie zmien na smrekovom poraste. Používateľ si môže vybrať, pre ktorý vegetačný index, prípadne kombináciu indexov, si nechá analýzu pripraviť. K dispozícii sú nasledovné indexy: NDVI (Normalized difference vegetation index), GNDVI (Green Normalized Difference Vegetation Index) NDWI (Normalized Difference Water Index), a index PSSRa (Pigment Specific Simple Ratio for Chlorophyll) Tieto indexy sú založené hlavne na sledovaní obsahu chlorofylu a vody v rastlinách. Čím je vegetácia viac roz-

vinutá, tých vyššie hodnoty dosahujú. Pokles hodnoty indexu medzi dvoma nasledujúcimi mesiacmi vegetačnej sezóny môže naznačovať menšie zmeny na poraste ako je napríklad výrub alebo vývraty a zlomy.

Tretou analýzou je *sezónna zmena v smrekovom poraste*, ktorá vyhodnocuje zmeny medzi posledným (august) a prvým (apríl) mesiacom vegetačnej sezóny. Tento výstup odráža postupnú zmenu v lesoch počas rovnakej sezóny, pričom negatívne hodnoty môžu znamenať výskyt chorôb súvisiacich so škodcami na poraste. Podobne ako pri druhej analýze, aj táto sa počíta zo štyroch popísaných indexov a používateľ má možnosť vybrať si, ktoré indexy do analýzy zadá.

Štvrtou analýzou je *klasifikácia zalesneného územia* s tromi možnosťami: (1) Prvou možnosťou je predsezónna maska smrekového porastu (apríl), ktorej cieľom je identifikovať vo vybranej oblasti stav ihličnatého lesa v úvode vegetačnej sezóny, pričom výstupné dáta sú rozdelené na tri typy plôch: bučiny, holiny a smrečiny. (2) Druhou možnosťou je základná klasifikácia porastu, ktorá sa vytvára z májových snímok, kedy je vegetácia už viacej rozvinutá a tým pádom je výsledok aj presnejší. Na spresnenie klasifikácie je do výstupných dát pridaná štvrtá klasifikačná trieda mladiny. (3) Poslednou možnosťou je monitoring výskytu lykožrúta smrekového v poraste, ktorý sa počíta na konci vegetačnej sezóny (august), aby bolo možné vyhodnotiť aktivitu lykožrúta po lete. Výstupné dáta sú rozdelené do šiestich klasifikačných tried: bučiny, holiny, porast napadnutý lykožrútom, mladiny, riedky smrekový porast a hustý smrekový porast.

Všetky vyššie spomenuté analýzy sú vykonávané priebežne počas vegetačnej sezóny. Výstupy sú generované okamžite a satelitné dáta pre konkrétnu analýzu dostupné a stiahnuté do úložiska. Používať tak získava pravidelné informácie o stave lesného porastu v záujmovom území.

Vyhodnotenie úspešnosti výskumných aktivít

Overovanie výsledkov analýz zo satelitných snímok prebehlo formou porovnania s údajmi zo systému WebLes a empirickým preverením priamo v teréne, na vybraných porastoch v rôznych častiach skúmaného územia.

Verifikácia predsezónnej masky smrekového porastu a základnej klasifikácie porastu prebehla porovnaním percentuálnej pres-

nosti určenia podielu listnatých a ihličnatých drevín na poraste. Údaje z lesníckeho systému WebLes boli modifikované tak, aby sa dali priamo porovnať s výstupmi aplikácie ySpace. Percentuálny rozdiel v určení ihlična-

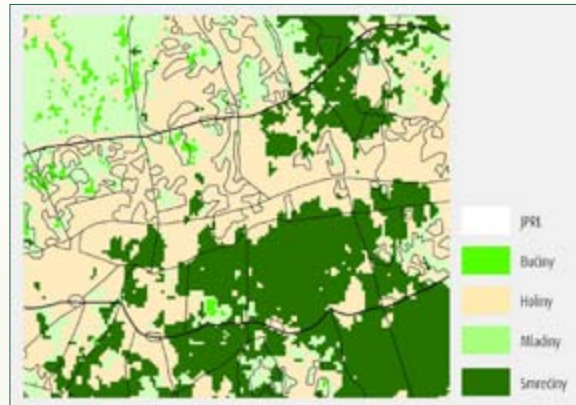
ným spôsobom sa verifikovala základná klasifikácia porastu a pri lepšie vyvinutom listnatom lese (máj) a pridaní triedy mladín do výstupu klasifikácie, klesol rozdiel v identifikovaní typu drevín na 0-15%.

Verifikácia výstupov analýzy pre identifikáciu území, ktoré sú napadnuté lykožrútom smrekovým, prebehla porovnaním s dátami z terénnych meraní dostupných v databáze LSR na údajoch vegetačnej sezóny z roku 2020. Projektový tím na verifikáciu vybral územie lesného obvodu Borsučie nachádzajúceho sa v severnej časti OZ Námestovo. Na tomto území boli k dispozícii detailné merania výskytu kalamity spôsobenej lykožrútom smrekovým. Na rozdiel od výstupov aplikácie ySpace, ktoré identifikujú výskyt lykožrúta na úrovni obrazového bodu (pixelu), terénne merania vo väčšine prípadov zaznamenávajú výskyt lykožrúta na úrovni celého lesného porastu. Z tohto dôvodu bola aj verifikácia vykonaná len na úroveň porastu. Porovnanie výsledkov ukázalo, že obe metódy (analýza satelitných dát aj terénny prieskum) identifikovali 42 identických porastov napadnutých lykožrútom smrekovým. Analýza satelitných dát odhalila navyše 13 porastov, ktoré neboli identifikované v dátach z terénneho prieskumu. Naopak v dátach z terénneho prieskumu bolo zaznamenaných ďalších 24 porastov, ktoré neboli identifikované vo výstupoch analýzy satelitných údajov. Dôvody spôsobujúce tento rozdiel budú predmetom ďalšieho výskumu.

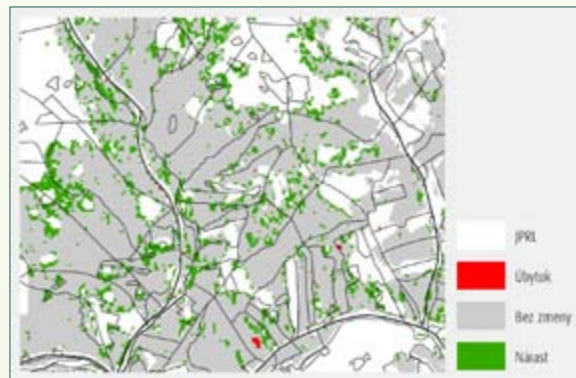
Prínosy pre lesné hospodárstvo

Pilotný výskum monitorovania lesa s použitím satelitných snímok preukázal, že analýzy pre automatické spracovanie satelitných údajov sú dobrým nástrojom na podporu lesného hospodárenia, akonáhle sa identifikujú dôvody rozdielov v porovnávaných výsledkoch. Aj keď empirické overenie skutočného stavu porastu priamo v lese bude vždy primárnym ťažiskom lesníckej práce, automatizované generovanie výstupov analýz nad satelitnými snímkami doplní a v prípade potreby s pomerne vysokou presnosťou nahradí empirické preverenie.

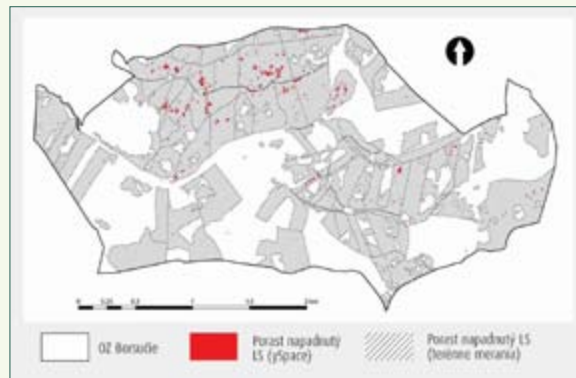
Môže tak pomôcť pri veľmi skorých identifikácii zmien v zdravotnom stave lesného porastu, ktoré povedie k skorším a účinnejším opatreniam a potenciálne zabráni kalamitám či väčším škodám. Zároveň dokáže v krátkom čase poskytnúť dáta z priestorovo rozsiahlych a aj ťažko prístupných oblastí a znížiť tak náklady na terénny prieskum.

Obrázok 4: Základná klasifikácia porastu

Obrázok 5: Sezónna zmena NDVI na porastoch

Obrázok 6: Porovnanie oblastí s výskytom lykožrúta smrekového identifikovaných terénnym meraním s výstupom aplikácie ySpace (Lesný obvod Borsučie)

nov a listnatých drevín bol v predsezónnej maske smrekového porastu na rôznych porastoch v rozmedzí 0-24%. Vzhľadom na to, že išlo o predsezónnu klasifikáciu, detekcia listnatých drevín je zložitejšia, pretože ešte nie sú plne rozvinuté. Presnosť určenia na porastoch, kde prevláda ihličnatý les, bola s rozdielom maximálne päť percent. Rov-

Pilotný projekt bol realizovaný vďaka finančnej podpore Európskej vesmírnej agentúry (ESA). Technologickým partnerom projektu bola YMS, a.s., vedeckým partnerom Ústav krajiny ekológie Slovenskej akadémie vied (ÚKE SAV) a príjemcom výsledkov projektu a koncovým používateľom Lesy Slovenskej republiky (LSR).

„Čaga“

Ryšavec šikmý (*Inonotus obliquus*) je parazitická huba, ktorá napáda najčastejšie brezy, často ale aj buky, topole, duby alebo jelše. V severných boreálnych lesoch severnej pologule sa môže príležitostne vyskytovať aj na javoroch. Jej výskyt je sporadický, no najmä v starých porastoch briez pozdĺž údolí riek a jazier môže vytvárať kolónie. Vzhľadom na to, že ryšavec šikmý je cirkoboreálny druh, používali ho predovšetkým severné národy Európy, Ázie a Severnej Ameriky na prenášanie ohňa, pretože dokázal tlieť a horieť až niekoľko hodín a tiež mal svoje dôležité miesto v ľudovom liečiteľstve.

V prírode nachádzame plodnice ryšavca šikmého dvoch typov: plodnice nedokonalé a plodnice dokonalé.

Dokonalé plodnice rastú pod kôrou napadnutého stromu a spôsobujú jej nadvihovanie a odpadávanie. Vyskytujú sa v období od júla do novembra na mŕtvych kmeňoch listnatých stromov v miestach poranenia a v dutinách. Plodnice tohto typu sú jednoročné a bývajú väčšie ako nedokonalé, dorastajú do dĺžky aj niekoľkých metrov a zaberajú až polovicu obvodu kmeňa stromu, na ktorom parazitujú. Ich podhubie má žltohnedú farbu, ktorá je viditeľná na leme plodníc. Na stromoch tvoria veľké súvislé plochy aj menšie oddelené polia rôznej veľkosti. Rúrky dokonalých plodníc sú veľmi krehké. Rastú rovnobežne až do dĺžky pol centimetra a je pre nich typická hnedá až tmavo hnedá farba. Póry sú u mladých plodníc biele až okrovo žlté, u starších hnedé.

Nedokonalé plodnice „Chaga/Čaga“ sa vyskytujú po celý rok a môžu sa dožiť až 20 rokov. Bývajú desať až 35 centimetrov veľké a vyznačujú sa nepravidelným polguľovitým až podlhovastým tvarom.

Tvorené sú hustou sterilnou hmotou mycelií (spleť vláken húb), ktorá sa javí ako červenohnedá, alebo oranžová a mierne hubovitá. Ich povrch má šedú až hnědozelenú až hrdzavo hnedú, a je rozpraskaný. Zvyčajne sa objavujú na strome až v štádiu jeho odumierania, pretože v jadrnom dreve spôsobuje tvorbu bielej hniloby.

Táto huba má široké spektrum liečivých účinkov a jej zber nie je obmedzený ročným obdobím. Dôležité je, aby sa huba po odrezaní nakrájala na menšie kúsky a poriadne vysušila. Až následne je potrebné ju zomlieť na práškovú formu.

Tradične sa používa ako prostriedok na zmiernenie bolesti, najmä pri bolestiach kĺbov a svalov, pri reumatizme, pri detskej

obezite i pri chorobách srdca a vysokom krvnom tlaku.

Chaga sa v súčasnosti používa na liečbu autoimunitných porúch ako je psoriáza alebo reumatoidná artritída, ale je najlepšie známa pri liečení rakoviny. Štúdie potvrdili protinádorové účinky lieku Chaga. V Rusku je liek Chaga schválený na použitie na liečbu rakoviny prsníka, krčka maternice, žalúdka a pľúc od roku 1955.

Mnohí ľudoví liečitelia veria, že breza predstavuje ochranný strom proti zlým duchom a zlému oku. Symbolizuje plodnosť a lásku. V stredoveku sa používala ako nástroj trestu a bola symbolom autority a tiež prostriedkom nápravy. Strom predstavoval pre druidov múdrosť. Breza nám vraj pomáha konfrontovať sa vo vzťahoch. Traduje sa, že breza ukáže svoju vnútornú energiu a životnú silu prostredníctvom tvorby Chaga, ktorú je možné následne využiť.

Lesníctvo Bosny a Hercegoviny

Bosna a Hercegovina celkovo zaberá územie o rozlohe 51.129 km² v západnej časti Balkánskeho polostrova. Krajina má prevažne hornatý charakter. Nížiny sa vyskytujú len na severe pozdĺž rieky Sávy a na juhu na dolnom toku Neretvy. Približne 90% územia pokrývajú Dináre a najvyšší vrch je v Sutjesne (Bosanski Maglič, 2 386 m n. m.). Dominantou týchto oblastí sú mnohé krasové útvary. Podnebie je mierne, vo vnútrozemí a v medzihorských kotlinách s kontinentálnymi vplyvmi. V častiach Európy s miernymi lesmi sú priemerné ročné teploty pod 17°C, ale nad 6°C a úhrn ročných zrážok je najmenej 500 mm, v horských oblastiach 600-2.500 mm.

Kontinentálna časť Bosny a Hercegoviny je rozdelená na štyri oblasti (Pripanon, Vnútorne Dinaridy, Prechodná oblasť Ilýrsko-Moesiaca a Stredozemné more). Na priestorové rozloženie hlavných vegetačných typov má vplyv horizontálna zonácia a výškové pásy. Na nížiny nadväzuje hornatý pás s bukovými lesmi, buk a jedľa, buk a jedľa so smrekom a podhorský pás bukového lesa. Vyskytuje sa tu veľké množstvo endemických druhov, biotopov a reliktných lokalít. Je domovom približne 4.500 vyšších rastlín, 600 machov, 80 papradí, asi 250 druhov lesných stromov a krov. Tým si vyslúžila prvé miesto v zozname európskych krajín s vysokou úrovňou biodiverzity.

Lesy a iné lesné pozemky zaberajú až 3.231.500 ha (63%), z čoho vysoké lesy tvoria 1.652.400 ha a 1.252.200 sú podrastové lesy. Zvyšok je charakterizovaný ako iná zalesnená pôda a zahŕňa kríky, neúrodnú lesnú pôdu a ďalšie lesné oblasti. Existujú tu tri hlavné typy lesov, od severu k juhu: mierne kontinentálne lesy, mierne horské lesy a subtropické suché lesy. 40% lesov tvoria hospodárske lesy, pričom až 73% vysokých lesov je vo vlastníctve štátu. Porastová zásoba činí 435 miliónov m³, čo predstavuje 201 m³ na ha.

Hlavnými hospodárskymi druhmi vyskytujúcimi sa v lesoch Bosny a Hercegoviny sú jedľa, smrek, škótska a európska borovica, buk, rôzne druhy duba a menej významný počet ušľachtilých vždy-zelených stromov spolu s ovocnými stromami. Najohrozenejšími lesnými ekosystémami sú jedľové lesy, ktoré majú pri zohľadnení teploty a vlhkosti veľmi úzku ekologickú valenciu. Naproti tomu bukové lesy sú prispôbivejšie a predpokladá sa, že sa budú čoraz viac vyskytovať v lesoch, ktoré sú zložené z kom-

binácie bukov a jedlí. Na lesné ekosystémy v Bosne a Hercegovine priamo vplyvajú: zmeny teploty a zrážok, zvýšené atmosférické koncentrácie CO₂, zmenené režimy požiariu a zmeny rozsahu a závažnosti ohnisk škodcov, čo má negatívny dopad na zdravotný stav lesov.

Trendy zalesňovania v Bosne a Hercegovine naznačujú, že sa objem zalesňovania

znižil. Zakladanie nových lesov nie je na uspokojivej úrovni hlavne pre nedostatok finančných zdrojov a nedostatočnej pozornosti venovanej zalesneným oblastiam.

Pri obhospodarovaní lesov sa prechádza na prírode-bližky spôsob a upúšťa sa od produkcie monokultúr. Aj keď nie sú spracovateľské kapacity zďaleka plne využité, každoročná ťažba dreva sa odhaduje na dva milióny m³. Prevažná časť dreva sa ale vyváža v nespracovanom stave. Rozsiahla je ilegálna ťažba dreva na vývoz. Výroba nábytku je jedným z najúspešnejších vývozných odvetví, ďalej sa vyrábajú stavebné komponenty, parkety a podlahoviny, drevené obaly. Papierenský priemysel produkuje obalové materiály, vrecia, toaletný papier a celulózu, aj keď sa odhaduje, že spracovateľské kapacity tohto odvetvia sú využité maximálne na 15-20%.

V Bosne a Hercegovine sa nachádzajú štyri národné parky s celkovou rozlohou 468 km² a ďalšie dve územia sú za NP navrhované. Prales Peručica je jedným z posledných európskych pralesov. Národným kvetom je zlatá bosnianska ľalia.

Stav Oravského komposesorátu po vzniku Československa

Prvým krokom, ktorý urobila čsl. vláda voči veľkostatkom bolo uvalenie vnútej správy. Ministerstvo zemědělství ČSR v Prahe oznamuje listom č.13789/1919 zo dňa 2.6.1919 ministrom s plnou mocou pre správu Slovenska v Bratislave, že na veľkostatok Oravský komposesosát, bol ustanovený vnútený správca J. Popper. Zasiela sa na vedomie a vyzrozumie podriadených lesných inšpekčných úradov, zároveň však výslovne podotýka, že zavedením vnútej správy nie je nijako dotknutá právomoc lesných inšpekčných orgánov a uvedené veľkostatky nie sú nijako vyčlenené z ďalšieho dozoru okresných lesných inšpekcií, ako i zemskej lesnej inšpekcie.

Na tomto mieste je treba uviesť, že vznik Československej republiky úradníci Oravského komposesorátu dlhodobo nebrali na vedomie, boli napospol oddaní stúpcenci uhorskej vlády a naďalej celú administratívu vykonávali v maďarskom jazyku. Úrady novej ČSR nemienili naďalej tolerovať túto situáciu na Orave a tak dňa 24.7.1919 si vynútili u pracovníkov komposesorátu zložiť prísahu vernosti novej republike, na čele s hlavným právnym radcom panstva Mikulášom Kubínyim. Navyše v tomto roku zomrel posledný direktor Oravského komposesorátu J. Pálffy. Sľub vernosti novej republike bol zložený do rúk vtedajšieho oravského župana Pivku. Následne po spomínanom Popperovi bol dňa 3.7.1919 vymenovaný za vnúteného správcu komposesorátu nadlesný Arnošt Stuchlý. Hlavným organizátorom lesných a poľných prác sa stal lesný úrad. Vymenovaním vnútej správy sa začal proces postupného poštátňovania Oravského komposesorátu

Mikuláš Kubínyi

Zaujímavý článok uverejnili noviny „Slovák“ dňa 7.5.1924 o lesnom hospodárstve oravského panstva – Oravskom komposesoráte. Jeho pisateľská kompozícia je daná časovým úsekom jeho vzniku (pozn. autora).

Začína – ako inak – slávnym palatínom Jurajom Thurzom, ktorý sa snažil zabezpečiť svoj rod, svojich potomkov pre všetky nepredvídané prípady a udržať ich v pocite rodinnej spolupatričnosti pokiaľ nevymrú. Jeho idea zachovania rodového majetku bez delenia sa pretavila do vzniku slávneho Oravského komposesorátu.

Toto panstvo ovláda veľkú časť župy Oravskej. Mimo rozsiahlych poľností, historického hradu, rozličných stavieb nachádzajúcich sa snád' vo všetkých oravských obciach, patria pod Oravský komposesorát najkrajšie jedľové porasty na Slovensku, drevo prvotriednej akosti.

Thurzovi potomci postupne čiastočne vymreli, ich podiely pripadli Uhorskému kráľovstvu, po politickom prevrate novej Československej republiky, čo v dobe písania článku (t. j. r. 1924 – pozn. autora) predstavuje asi jednu tretinu. Zvyšok patrí 65. väčším či menším komposesorom, medzi ktorými majú najväčšie podiely knieža Esterházy a gróf Jozef Pálffy.

Až do politického prevratu (1918) Oravský komposesorát svoje záležitosti pre väčších či menších spolumajiteľov spravoval samostatne volenou správou ku všeobecnej spokojnosti.

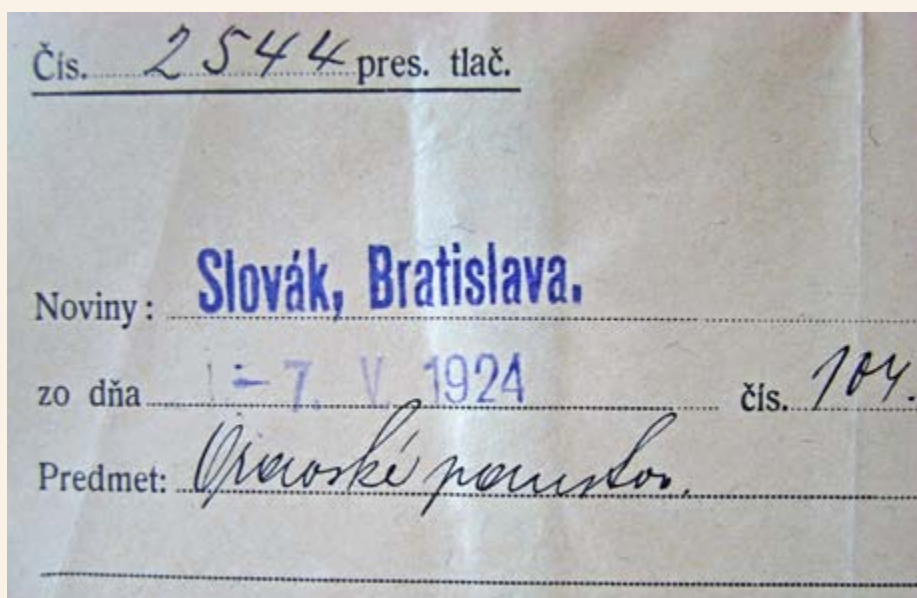
Vyúčtovanie sa konalo raz za rok na komposesorátnom zhromaždení. Na čistom výnose, ktorý obnášal ročne cez jeden milión korún, participoval každý komposesor v pomere k veľkosti jeho podielu. Na čele komposesorátu stál ako guvernér Mikuláš Kubínyi, slávutný historik, priaznivec ľudu a národa.

Tak to bolo ešte aj počas nútenej správy, ktorá bola po prevrate zavedená, ktorú ale počiatkom roku 1923 zrušil minister pôdohospodárstva Dr. Milan Hodža. Tento dovolil, aby v zmysle stanov, ktoré v Piešťanoch 8.2.1923 proti vôli veľkej väčšiny komposesorov boli vytvorené a ktoré v právoplatnosť neprešli, mohla prevziať správa direktória, prostredníctvom zástupcov ČSR a dvoch hlavných komposesorov kniežata Eszterházyho a grófa Pálffyho, t. j. tromi komposesormi s obidením ostatných 63 komposesorov.

Príčiny pre ktoré sa všetci menší komposesori proti štatútu v spomenutom zhromaždení vynesenom a proti všetkým uzneseniam ohradili a odvolali, napravilo hneď druhé zhromaždenie 24.3.1923 tiež v Piešťanoch.

Pod riadením tohto direktória, ktoré netrvalo ani celý rok a na jeho čele stál Aurel Styk penzionovaný finančný direktor, minúty bol od predošlej správy jednomiliónový zvyšok z predchádzajúceho roku a účty z minulého roku 1923 vykazujú štvormiliónový deficit, kdežto v minulosti bol medzi všetkých komposesorov rozdeľovaný pomerne veľký zisk, z čoho sa aj pre nový čsl. štát asi jedna tretina dostávala. Súčasné direktorium vo svojej správe tento krach zdôvodňuje, že v nových podmienkach ČSR nie je možné zisk vytvárať.

Výstrižok zo Slováka zo 7.5.1924

Môžeme si domyslieť ako táto správa na komposesorov zapôsobila. Nechceli ju schváliť, tým skôr, že bolo známe, že rozsiahle komposesorátu patriace lesy s vysokým zastúpením jedle patria medzi najproduktívnejšie a najbohatšie na celom Slovensku. Doterajšie ročné výsledky boli s veľkým prebytkom realizované. Na tomto zhromaždení, na ktorom sa vzdal funkcie predseda Aurel Styk, predsedal ministerský radca Dr. Roužek, všetci prítomní komposesori prejavovali najhlbšiu nespokojnosť. Len bývalý hlavný župan Eugen Sontag sa odvážil tento výsledok ospravedlňovať novou čl. legislatívou a nezmyselne vysokou daňovou ťarchou. Podobne vystúpil aj Dr. Emil Nagy, bývalý uhorský minister spravodlivosti, ktorý ako zástupca a advokát Eszterházyovskej fidei komisie a ako taký spoločen posledného direktoriátu navrhol aby komposesorát direktoriátu dôveru odhlasoval.

S týmto návrhom súhlasil len zástupca čl. štátu a hore spomenutí komposesori so 46.400 hlasmi hlasovali proti nemu, ale i tak bol prijatý, lebo čl. štátu s dvomi najväčšími komposesormi patrilo 46.600 hlasov. Rozdiel malý, ale platný.

Tolko z obsahu novín „Slovák“. Samozrejme, že situácia v Oravskom komposesoráte sa menila takpovediac zo dňa na deň, pretože počet komposesorov sa priebežne menil. Postupne ich počet klesal v prospech čl. štátu až napokon v roku 1925 Československá republika získala majoritu : Keď štát získal Pálffyovský podiel na oravskom panstve, čím sa stal hlavným akcionárom, kontroloval už 70% jeho podielov. Na valnom zhromaždení Oravského komposesorátu dňa 19.7.1925 po získaní majority štátu v majetku panstva boli znovu zmenené stanovy, podľa ktorých veľkostatok síce spravuje valné zhromaždenie komposesorov, ale výkonnú hospodársku funkciu vykonávalo Riaditeľstvo Oravského komposesorátu so sídlom v Oravskom Podzámku.

Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a statkov v Prahe – Bubenčí v roku 1929 vydalo informačnú publikáciu o činnosti podniku pod názvom „Československé štátne lesy a statky“. Podľa nej Riaditeľstvo Oravského komposesorátu v Oravskom Podzámku má celkovú rozloha 33.810 ha, z toho 28.210 ha lesnej pôdy, zvyšok ostatné kultúry. Riaditeľom komposesorátu bol v tom období Ing. Nikodém Panák, vrchný lesný radca. Štát mal v komposesoráte podiel už 58 %.

Riaditeľstvo Oravského komposesorátu vydalo v roku 1930 v Prahe podrobný opis lesov Oravského komposesorátu so stručným prehľadom dejinného vývinu lesného hospodárstva na Orave od autora Andreja Kavuljaka pod názvom „Oravský komposesorát – vznik, dejiny, všeobecné, prírodné a hospodárske pomery so vzťahom k lesnému hospodárstvu“.

Ku dňu 1.1.1930 Oravský komposesorát pozostával organizačne zo šiestich lesných

Pamätný kameň – Oravský Podzámok – 1930 – Klinovský, Vačlena, Panák, Šiman, Drozd, Kavuljak

správ: LS Párnica, LS Or. Podzámok, LS Habovka, LS Polhora, LS Mutné a LS Zákamené. Okrem lesných správ Riaditeľstvo Oravského komposesorátu riadilo Pílu v Oravskej Polhore, Správu lesnej železnice v Zákamenom a Stavebno-údržbársku správu v Oravskom Podzámku.

V septembri roku 1930 sa na Oravskom komposesoráte konalo významné stretnutie ústredia Československých štátnych lesov a statkov s predstaviteľmi 12 riaditeľstiev z Čiech, Moravy Sliezska, Slovenska a Podkarpatskej Rusi. Odhliadnuc od skutočnosti, že podobné stretnutia sa konali pravidelne vždy v inej časti ČSR, toto stretnutie mapovalo tunajšiu situáciu po získaní majoritného podielu štátu v Oravskom komposesoráte (po roku 1925). Za uplynulých päť rokov sa tu zaviedli nové hospodárske opatrenia, ktoré sa na tomto stretnutí hodnotili.

Na pamäť tohto stretnutia bol v Oravskom Podzámku inštalovaný pamätný kameň opracovaný po oboch jeho stranách s týmito textami:

Čelná strana: Exkurzia riaditeľov čl. štátnych lesov a statkov za vedenia p. generál-

neho riaditeľa Dr. Ing. Karola Šimana do lesov Oravského komposesorátu v septembri 1930.

Druhá strana s menami účastníkov exkurzie: Ing. Oskar Čermák, Ing. Karel Dušek, riaditelia : Ing. Bednár – Praha, Ing. Jindřich Racka – Brandýs n. Labem, Ing. Ferdinand Trdlica – Třeboň, Ing. Rudolf Komarek – Třeboň, Ing. Jindřich Duras – Frýdek, Ing. Samo Křiška – Žarnovica, Ing. Vojtech Kelemen – Banská Bystrica, Ing. Juraj Martinka – Liptovský Hrádok, Ing. Alois Kubice – Solivar, Ing. Augustín Stripský – Užhorod, Ing. Ladislav Thegze – Buština, Ing. Rudolf Jordan – Rachovo, Ing. Nikodém Panák – Oravský Podzámok

Pamätný exkurzný kameň v Oravskom Podzámku je renovovaný a lokalita je zapísaná do zoznamu významných lesníckych miest na Slovensku.

Historický vývoj Oravského komposesorátu prirodzene pokračoval, najdramatickejšie udalosti sa odohrali počas druhej Československej republiky a v povojnovom období, avšak tematická súvislosť s uvedeným článkom v Slovákovi sa tu končí.

Ing. Viliam Stockmann, CSc.

Budova bývalého Oravského komposesorátu v Oravskom Podzámku

90. narodeniny Ing. Pavla Železníka

Známy pedagóg na lesníckej škole v Liptovskom Hrádku sa narodil 29.6.1931 vo Veľkých Uherciach, v okrese Partizánske. Podstatnú časť života však prežil v Liptovskom Hrádku. Ľudovú a meštiansku školu s jednoročným náukobehom ukončil v roku 1946 vo Veľkých Uherciach. Zaujímali ho lesy – hory ako monument božej prírody, preto pred nástupom do Vyššej lesníckej školy musel absolvovať lesnícku prax ako lesný praktikant u štátnych lesov. To bola podmienka pre prijatie na štúdium. Na Vyššej lesníckej škole v Liptovskom Hrádku študoval v období 1951-1955. Po prvom ročníku sa zmenil jej názov na Lesnícka technická škola. Po maturite pracoval na Lesnom závode Rajecké Teplice, polesie Fačkov ako technik polesia. Od 1.8.1957 nastúpil do opäť premenovanej Strednej lesníckej technickej školy v Liptovskom Hrádku ako učiteľ. Medzitým diaľkovo ukončil štúdium na Vysokej škole lesníckej a drevárskej vo Zvolene – šesťsemestrové štúdium odborných predmetov na Lesníckej fakulte. Štvorsemestrové doplnkové pedagogické štúdium ukončil na Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici. Na škole učil nasledujúce predmety: literatúra, dejepis, ochrana lesov a prírodného prostredia, náuka o lesnom prostredí a odborné praxe.

do dnešných dní: literatúra, dejepis, ochrana lesov a prírodného prostredia, náuka o lesnom prostredí a odborné praxe.

V roku 1961 sa oženil s Annou Petrikovou, vychovali spolu tri deti. Na škole učil v presvedčení, že povolanie učiteľa je poslaním formovať človeka s ľudskou dušou, s pevným charakterom, ktorý trvá. Učitelia musia byť činní s odborným, ľudským a morálnym profilom. Majú byť živé vzory. Zverených žiakov majú vzdelávať a vychovávať nie v pretvárke, ale pravdivo a oduševnene im odovzdávať – poznanie, pravdu, ľudskosť, dobro a krásu – tie „perly ducha“, ktoré robia človeka osobnosťou. Ku škole, k študentom, ale aj ku kolegom, z ktorých boli ešte niektorí absolventmi ducho wisnerovsko-dekretovej lesníckej školy, mal veľmi srdečný vzťah. Učil v presvedčení, že do brány rozumu, citu, múdrosti, poznania, myslenia a konania sa vchádza bránou školy. Po dosiahnutí dôchodcovského veku v roku 1991 ešte učil dva školské roky na plný úväzok a ďalších osem rokov na niekoľkohodinový úväzok podľa potreby. Do školy dochádzal ešte aj ako dôchodca denne do roku 2015 za účelom sledovania činnosti školy a získania nových informácií.

100. rokov od narodenia Ing. Júliusa Pelcnera

Narodil sa v roku 1921 v lesníckej rodine. Lesné inžinierstvo študoval na Lesníckom odbore Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave.

Svoje lesnícku prax začal v taxácii u prof. Ilenčíka, Ing. Benčíka a vládneho radcu Dr. Okolicsányho. Pokračoval ako pracovník lesopolitiky na národných výboroch v Spišskej Novej Vsi a v Bratislave.

Neskôr pracoval na úseku lesnej ekonomiky a plánovania lesného hospodárstva na rôznych postoch, okrem iného aj na Povereníctve lesov a drevárskeho priemyslu, v Západoslovenských štátnych lesoch, potom na Generálnom riaditeľstve štátnych lesov a Ministerstve lesného a vodného hospodárstva v Bratislave, ako zástupca riaditeľa odboru lesného hospodárstva a tajomník Vedeckej rady ministra.

Po 30-ročnej prevádzkovej praxi sa v roku 1976 sústredil na vedecko-výskumnú prácu. Stal sa vedúcim Výskumnej stanice Výskumného ústavu lesného hospodárstva v Bratislave, ktorú viedol 12 rokov. Orientoval sa v oblasti kalkulácie nákladov a tvorby finančného plánu, cenovej politiky a pôsobenia diferenciálnej renty v lesnom hospodárstve.

benia diferenciálnej renty v lesnom hospodárstve.

Pôsobil i ako pedagóg, externe prednášal na VŠLD vo Zvolene, ale aj na Vysokej škole ekonomickej v Bratislave.

V riadení lesného hospodárstva kladol veľký dôraz na exaktné metódy riadenia, ktoré si vyžadujú vierohodnosť štatistiky a lesnej hospodárskej evidencie, ale aj účtovníctva. Upozorňoval na to, že národohospodárska evidencia vytvára predpoklady pre spoľahlivosť informačných systémov lesného hospodárstva a ich využívanie v riadení lesníctva od úrovne lesných správ až po ústredný orgán štátnej správy.

V rámci ekonomiky lesného hospodárstva sa sústredil na vlastné náklady, ceny a lesné prírodné bohatstvo. Podieľal sa na výskume dopadu imisného zaťaženia lesov SR na ich produkčnú schopnosť a ich postavenie v rámci európskych štátov. V šesťdesiatych rokoch bol mimoriadne aktívnym členom redakčnej rady časopisu Les.

Bol nositeľom viacerých štátnych vyznamenaní za vynikajúcu prácu i za zásluhy o rozvoj vedy a výskumu. Zomrel v Bratislave 15.6.2006.

Ing. Viliam Stockmann, CSc.

Poľovnícky kaštieľ Palárikovo

Keďže nám to pandemická situácia dovoľuje, pripravili sme si pre Vás v rámci nášho ubytovacieho zariadenia zaujímavé ponuky v podobe balíčkov. Na čo sa teda môžete tešiť?

Obsah balíčka

- **Polpenzia:**
 - **raňajky** – bohaté bufetové stoly v priestoroch kaštieľa (8.00 – 10.00 hod.)
 - **večera** – zasielanie ponuky jedál, výber vopred z trojchodového menu, na objednávku (výdaj večere 18.00 – 22.00 hod.)
- **Darčekový poukaz (hodnota 50 €)** - pre kvapenie v rámci služieb kaštieľa
- **Fľaša vína** na izbu
- **Prehliadka kaštieľa** v utorok o 10.00 hod.
- **Vernostná karta – 15 % zľava** na konzumáciu v priestoroch kaštieľa
- **Parkovanie**
- **Vstup do wellness**
- **Miestna daň za ubytovanie**

Typy izieb

- Apartmány – manželská posteľ
- Dvojľôžkové izby – oddelené postele – 2 ks
- Rodinné izby – manželská posteľ, oddelené postele – 2 ks

Vybavenie izieb: TV s plochou obrazovkou, výhľad do parku, konferenčný stolík, stoličky, komoda, skriňa, uteráky, hygienické potreby, fén, súkromná kúpeľňa (pri apartmánoch a rodinných izbách nadštandardná veľkosť izby),

Wifi: Pre použité materiály historickej stavby a hrubé steny je pripojenie obmedzené, dostupné len v niektorých častiach kaštieľa (v kaviarni kaštieľa).

Neprehliadnite: Platnosť kupónu je od **31.05.21**. Možnosť uplatnenia rekreačného poukazu. Rodinný balík, vstup do wellness pre dvoch! Domáce zvieratko: 10 €/noc.

Všeobecné: Nefajčiarske priestory, domáce zvieratká sú povolené, v priestoroch kaštieľa platba možná len hotovosťou, parkovanie ZDARMA, **CHECK IN:** od 14:00 hod., **CHECK OUT:** do 10:00 hod. **NÁSTUPNÝ DEŇ: PONDELOK (odchod z pobytu v stredu).**

Aktivity: Wellness centrum Palárikovo (do 200 m), Masáže, detské ihrisko, bowling (do 200 m), Reštaurácia (do 200 m), Detské ihrisko (do 200 m), Park a pešia turistika, Golfové ihrisko (do 3 km), Poľovačky (do 3 km), Lukostrelba (do 3 km), Footgolf (do 3 km)

Tipy na výlety: **Vlčany** – 11 km (najstaršia funkčná bezmotorová kompa na Slovensku), **Nové Zámky** – 14 km (termálne kúpalisko, krytá plaváreň, zimný štadión, tenisové kurty), **Kolárovo** – 21 km (vodný mlyn), **Podhájska** – 24 km (termálne kúpalisko, relaxačné centrum), **Diakovce** – 30 km (kúpalisko), **Nitra** – 35 km (Divadlo Andreja Bagara, Kalvária, Nitriansky hrad), **Veľký Meder** – 43 km (termálne kúpalisko), **Komárno** – 44 km (pevnosť), **Patince** – 52 km (termálne kúpalisko, wellness centrum, možnosť plavby po Dunaji), **Štúrovo** – Ostrihom – 63 km (bazilika, aquapark, múzeá)

Kontaktná osoba: Mgr. Matúš Pacelt,
+421 905 425 305, matus.pacelt@lesy.sk

Rok v lese (Dziubak Emilia)

V roku 2018 vzišla z pera autorky Emilie Dziubak veľmi bohato ilustrovaná kniha Rok v lese, ktorá je určená hlavne malému objavovateľovi, ktorého prevedie lesom počas jeho štyroch ročných období. Na 28 stranách predstaví nielen konkrétne lesné zvieratá, ale tiež aktivity, ktoré počas daných mesiacov vykonávajú ... ako je napríklad starostlivosť o mláďatá, alebo veľmi špecifický zimný spánok.

Kniha je určená malým „čitateľom“ vo veku od troch rokov. Kým na jej začiatku sa predstavia všetci lesní hrdinovia, v závere nás všetkých čaká interaktívna hra.

Iste každé dieťa si spomedzi lesných zvieratiek stihne nejaké oblúbiť. A možno práve to sa stane jeho jedinečným lesným sprievodcom, ktorý ho jednotlivými kapitolami bude sprevádzať.

Ale to už naozaj predbiehame... a dúfam, že Vám budeme môcť zapísať príjemné strávené chvíle s Rokom v lese.

-as-

Uveríte

Sú miesta, o ktorých by sa verejnosť bez správcov dotyčného územia vôbec nemala šancu dozvedieť. Jedným z takýchto miest je medvedie oko – malá priepasť v Slovenskom raji, ktorá má svojho väčšieho brata v kanadských lesoch blízko Norman Wells.

Slovenské medvedie oko sa podarilo objaviť náhodou, presne vo chvíli, keď sa do neho zrútil štvornohý poľovnícky kamarát nášho kolegu. Jeho záchrana bol namáhavá, hoci priepasť naplnená vodou nie je až tak hlboká a na najširšom mieste nedosahuje ani 15 m, zliezť do nej bez istenia, by bol veľký risk. Aj preto bola zmanažovaná najskôr celá LS a privolaný aj kolega, ktorý sa venuje arboristike a zberu semien lesných drevín. Ten má zlaňovanie v malíčku a päť metrov hlbokých a od machov a vegetácie dokonale klzkých stien, nebola pre neho žiadna výzva. O úspechu misie svedčí aj úspešná dohľadávka, ktorú stihol v ten večer náš hlavný aktér. A my sa môžeme tešiť z novo-objaveného prírastku, ktorý bude iste lákadlom zvedavcov a milovníkov prírody.

Nájdí 10 rozdielov

RECEPTÁR

Diviačie ragú na ovocí

800 g diviak karé, plece, stehno
500 g čerešne/višne/slivky
2 ks cibule
masť, soľ, mleté čierne korenie, mletá sladká paprika

Na masť pomaly opečieme na drobno nasekanú cibuľu, pridáme na kocky nakrájané diviačie mäso, soľ, mleté čierne korenie a sladkú papriku. Mäso udušujeme pokým nezmäkne a následne do neho pridáme niektoré z hore uvedených druhov ovocia (slivky, višne, čerešne). My sme sa rozhodli pre slivky, ktoré sme starostlivo pre túto príležitosť uschovali v mrazničke ešte z minuloročnej úrody. K takto pripravenému ragú udušujeme ryžu. Ak sa nachádzame časovo v sezóne jahôd, ich prítomnosť ešte zvýrazní sviežosť jedla. Pridané ovocie vytvorí osviežujúcu chuť a preto je toto jedlo vhodné ku konzumácii aj pri súčasných vyšších teplotách.

Dobrú chuť!

JÚN 2021

Životné jubileá

50 rokov

Vladimír Šlachta, vedúci LO, LS Čifáre – OZ Levice
Ing. Zuzana Mihálová, referent správy lesných pozemkov a reprivatizácie – OZ Trenčín
Ing. Dávid Babnič, vedúci LO, LS Jasov – OZ Košice
Vladimír Madej, vedúci LO, LS Stropkov – OZ Vranov n/T.
Dušan Černega, vedúci LO, LS Ubl'a – OZ Sobrance

60 rokov

Ing. Ján Psársky, dispečer dopravy dreva, poverený vedením VTÚ – OZ Levice
Jozef Tatár, vedúci LO, LS Lubochňa – OZ Liptovský Hrádok
Pavel Bohuncák, vedúci LO, LS Čierny Váh – OZ Liptovský Hrádok
Anton Malatinec, vedúci LO, LS Víglaš – OZ Kriváň
Pavol Oparty, technik operačného nasadenia LT, RSLT Bánovce n/B. – OZLT Banská Bystrica

Pracovné jubileá

25 rokov

Anton Jašík, vedúci LO, LS Nitra – OZ Topoľčianky
Ing. Branislav Fašánek, referent pre plán, štatistiku a controlling – OZ Prievidza
Peter Ďuriš, vedúci LO, LS Púchov – OZ Považská Bystrica
Miroslav Kolaj, vedúci LO, LS Beňuš – OZ Beňuš
Miroslav Vojtko, vedúci LO, LS Červená Skala – OZ Beňuš
Ing. Miroslav Kán, referent obchodu – OZ Beňuš

30 rokov

Rastislav Bariš, systémový administrátor – GR Banská Bystrica

35 rokov

Róbert Holečka, referent MTZ a nákupu – OZ Levice

40 rokov

Ing. Mária Petrášová, referent MTZ a nákupu – OZ Prievidza
Dušan Čampiš, vedúci LO, LS Nitrianske Pravno – OZ Prievidza
Miroslav Žinčák, vedúci LO, LS Turcovce – OZ Vranov n/T.

Starobný dôchodok

Peter Zaic, technik ŠS, ŠS Šajdíkove Humence – OZ Semenoles Liptovský Hrádok

Ing. Martina Velká

Erby s nádychom lesa

Erb obce Bodiná
(okres Považská Bystrica)Erb obce Brezov
(okres Bardejov)Erb obce Červenica
(okres Prešov)Erb obce Ďapaľovce
(okres Vranov nad Topľou)Erb obce Nededza
(Okres Žilina)Erb obce Paňa
(okres Nitra)Erb obce Višňové
(okres Žilina)

Opravená mapa posluží opäť návštevníkom

Dňa 20. apríla nám od našej kolegyňky Zuzany Puterovej z OZ Liptovský Hrádok prišla nie veľmi potešujúca informácia. V Lubochni pri altánku Blatná, ktorý lesníci pre verejnosť vybudovali a sprístupnili len v minulom roku, niekto poškodil, pravdepodobne prerazil kameňom, tabuľu s cyklomapou kreslenou deťmi.

Aj toto je žiaľ vizitka ľudí, ktorých COVID 19 vyhnal do lesa bez toho, aby ich rodičia, škola, či verejnosť naučili, ako sa treba správať! A to nielen v lese, ale tiež k veciam, ktoré pre potešenie iných pripravujú nielen lesníci, ale tiež ostatné inštitúcie, ktorým ešte stále záleží aj na iných, nielen na sebe samých.

S odstupom necelých dvoch mesiacov nám Veronika Vallová z OZ Liptovský Hrádok oznámila, že: „Tabuľa pri altánku Blatná v Lubochnianskej doline, ktorá patrí pod pôsobnosť nášho OZ a ktorú neznámy páchatel poškodil, bola po zdokumentovaní škôd následne opravená a už opäť slúži svojmu účelu. Veríme, že pri zastávke v najdlhšej doline Slovenska (25 km) sa pri tejto tabuli zastavíte. Môže Vám poslužiť ako dobrá inšpirácia na ďalšie cyklotrasy v našich krásnych liptovských lesoch, kde si užijete jedinečné miesta a výhľady.“

Lesu Zdar!

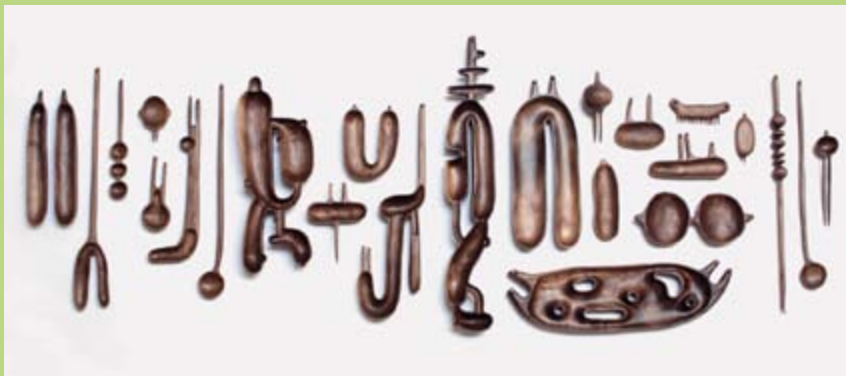
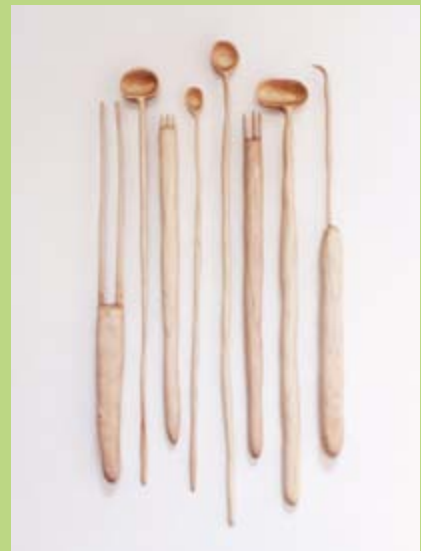
Divný riad

Predstavujeme umelca, ktorý využíva tradičné techniky drevorezby a výroby nábytku na preskúmanie a vyplnenie voľného priestoru medzi sochárskou formou a funkčným objektom. Ako inšpiráciu využíva predmety dennej potreby, v jeho prípade drevený riad, pričom sleduje formálne, funkčné a kultúrne vlákna každého objektu v ich najextrémnejších a najrealistickejších koncových bodoch. Výsledkom je „ekosystém“ sochárskych aj funkčných diel, ktoré diváka vyzývajú, aby prehodnotil svoje predsudky o objektoch, ktoré tvoria svet okolo nás.

Julian Watts sa preslávil vytváraním jedinečných predmetov, ktoré stierajú hranicu medzi úžitkom a dekoráciou. Jeho podivné a zároveň funkčné vázy, lyžice a misky, sú naozaj dizajnerské diela biomorfnej geometrie. Hlavným konštrukčným prvkom sú vlnité krivky starostlivo vyrezávané do pôvodných tvrdých drevin ako orech, javor a čerešňa.

„Všetko je to o kultivácii napätia medzi funkčnosťou a formou a o spôsobe posúvať vzťah, ktorý máme so známymi predmetmi pre domácnosť, do nereálna. Aj keď už nevytváram legitímne použiteľné objekty, všetko, čo robím, je viditeľné optikou mojich skúseností s výrobou jemného nábytku,“ hovorí Watts.

Asi ako každý umelec, aj ja som začínal svoju rezbársku cestu výrobou dre-

vených lyžičiek, ale od začiatku mali netradičný tvar a mnohí ich označovali ako „divný riad“

Mnohí pri pohľade na ne hovorili: „Mali by ste o nich iba premýšľať, nie ich používať. A práve to bol impulz, prečo vyrábam lyžičky, ktoré svojím tvarom kímia mozog pozorovateľa,“ smeje sa.

A čo také má v pláne umelec, ktorý zhmotňuje všetky svoje predstavy? „Je mojim snom navrhnuť kompletný architektonický priestor, napríklad japonskú čajovňu alebo niečo také ... Rád by som videl tieto formy, ktoré sa rozširia na nábytok a steny nielen v sochárskom prostredí.“

-as-

